

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Hugvísindasvið

**Om standardskriftspråket i svensk och isländsk datormedierad
kommunikation**

Ritgerð til MA-prófs í Norðurlandafræðum

Eeva Anttinen

September 2017

Háskóli Íslands

Hugvísindasvið

Norðurlandafræði

**Om standardskriftspráket i svensk och isländsk
datormedierad kommunikation**

Ritgerð til MA-prófs í Norðurlandafræðum

Eeva Anttinen Kt.: 150292-3799

Leiðbeinendur: Pernille Folkmann og Katrín Axelsdóttir

September 2017

Sammandrag

Syftet med denna uppsats är att se hur språket används på nätet i informationstexter skrivna av personer som inte är professionella skribenter. Tidigare undersökningar har visat att det finns olika strategier som används för att övervinna de begränsningar som skriftspråket har. Jag analyserar texter som har funnits på svenska och isländska webbplatser som är skrivna av ”vanliga människor”. Nuförtiden finns det många medier där man skriver på olika sätt med olika syfte. Det har blivit vanligt att texter som inte är redigerade av en redaktör blir publicerade. Datormedierad kommunikation har skapat ett behov att göra skriftspråket lämpligt för social interaktion. Det förekommer att det finns drag från olika datormedierad kommunikationsmetoder som används i informella informationstexter.

Útdráttur

Þessi ritgerð fjallar um málnotkun á netinu. Í henni er borið saman sænskir og íslenskir textar sem hafa verið skrifaðir af „venjulegu fólki“ þ.e.a.s. textar sem hafa ekki verið lesnir yfir af atvinnumönnum. Fyrri rannsóknir hafa sýnt að það eru mismunandi aðferðir sem eru notaðar til þess að bæta úr þeim takmörkunum sem skriflegt tungumál hefur. Nú á dögum eru margir miðlar sem hafa mismunandi tilgang þar sem maður skrifar með mismunandi hætti. Samskipti í gegnum netkerfi með tölvum verða sí vinsælli og því hafa ýmsar leiðir verið uppgötvaðar til þess að auðvelda samskiptin.

INNEHÅLL

Sammandrag.....	2
1. Inledning.....	4
2. Metod och teori.....	6
2.1 Problemformuleringen.....	6
2.2 Teoretiska utgångspunkter.....	7
2.3 Metod och avgränsning av material.....	20
3. Analys av texterna.....	27
3.1 Analys av texterna.....	27
3.2 Förkortningar i de svenska texterna.....	27
3.3 Förkortningar i de isländska texterna.....	30
3.4 Korta satser.....	30
3.5 Användning av punkt, stora och små bokstäver och uttryckssymboler i de svenska texterna.....	32
3.6 Användning av punkt, stora och små bokstäver och uttryckssymboler i de isländska texterna.....	36
3.7 Pronomen.....	37
3.7.1 De/dem/dom.....	37
3.7.2 Mej/dej/sej.....	41
3.7.3 Våran och eran.....	41
3.8 Andra intressanta saker som förekom i de svenska texterna.....	42
3.9 Stavfel i de isländska orden.....	44
3.9.1 Bokstäverna y och i.....	45
3.9.2 Stavfel och skrivfel.....	46
3.10 Grammatiska fel i de isländska texterna.....	47
3.10.1 Fel i genus.....	47
3.10.2 Ég vil eller ég vill.....	48
3.10.3 Användning av dativ med verbet vanta.....	50
3.11 Påverkan av andra språk i svenska och isländska.....	51
3.12 Sammanfattning.....	61
4. Slutsatser.....	63
5. Litteratur.....	68

1. Inledning

Språket förnyas och utvecklas alltid på många sätt. Ett levande språk måste ständigt utvecklas – ett språk som inte förändras blir ett dött språk. Människor som använder språket skapar språket på nytt i varje generation, därför att folk inte lever evigt. Nuförtiden finns det många medier där som man skriver på olika sätt med olika syfte. Språket förändras då på många olika nivåer. Konventionella skrivregler bryts och nya skapas i stället. Som Gertrud Pettersson säger i *Svenska språket under sjuhundra år* lever vi mitt i språkhistorien, precis som alla våra förfäder har gjort (Pettersson 1996:11). Men språket förändras inte bara under vår livstid – det sker hela tiden något nytt i språket. Gösta Bergman skriver att vi formar språket dagligen efter våra behov, beroende på vår ålder, yrke, samhällsgrupperna och boplatser. Enligt honom har vi vår självdisciplin att tacka för att det inte faller isär i obegriplighet. Som han skriver: ”Språket [är] ju inte din och min privatsak utan allas vår egendom som vi bara har nyttjanderätt till.” (Bergman 1962:2).

Hur språket utvecklas väcker känslor hos många, fastän det är naturligt för språket att förändras. Särskilt när det gäller inte bara ordförråd, heller också grammatiska aspekter på språket har folk ibland starka åsikter om vad som skulle vara rätt och vad är fel. Som exempel, påpekar Arne Torp att den äldre generationen ofta anser att ungdomar talar ”fel”, men i framtiden kan ”felet” dock bli den nya normen om tillräckligt många använder det i sitt språk (Torp 2005:29). Ofta finns det dock en uppfattning att förändringar i språket huvudsakligen är negativa. Man tycker ofta se sitt eget språkbruk som det enda rätta, och då låter andra människors språk felaktigt om de talar annorlunda (Molde 1977:187).

Det har skett en demokratisering av makten över språket. Fler grupper och källor är normgivare för språk i dag. Som Maria Kapla och Johannes Ståhlberg skrev i artikeln ”När folket tog makten över svenskan” har intresset för det svenska språket och språkets utveckling ökat i samhället under de senaste åren. Människor har fattat att de som använder svenska, också äger språket. Man behöver inte vara rädd för att göra fel, därför att det som var fel förr behöver inte nödvändigtvis vara fel i dag. Fler frågor handlar om vem som bestämmer över språket – lyssnar man mer på officiella språknämnder eller på grannens språk? Man frågar sig också vilken stavning är rätt, den som är vanligast eller den som står i ordböckerna. Många tycker att reglerna är fel

om de inte stämmer med bruket (Kapla och Ståhlberg 2011). Flera människor skriver texter och det har blivit vanligt att texter som inte är redigerade av en redaktör blir publicerade (Androutsopoulos 2011:10). Det betyder i praktiken att officiellt språkbruk inte längre är den absoluta sanningen. Rätt och fel kommer kanske inte vara lika viktigt i framtiden som det har varit.

Den här uppsatsen kommer att handla om språkbruket på nya medier, nämligen på nätet. Syftet med uppsatsen är att se hur svenska och isländska har utvecklats genom tiden och analysera hur språket används på ett område på nätet som inte har forskats väldigt mycket. Huvudfrågor i den här uppsatsen är: Hur används språk på nätet och vilka skillnader finns det i språkbruket i relation till språkets standardnormer som finns i officiella och redigerade texter? Försöker man skriva texter enligt de allmänna skrivreglerna eller finns det några avvikelser från skriftspråksstandardnormen i de här texterna? Det kan ge en idé om hur språket möjligtvis kommer att förändras i framtiden. Datormedierad kommunikation har skapat ett behov att göra skriftspråket lämpligt för social interaktion (Androutsopoulos 2011:10). På samma gång ger internet möjligheter till personlig kreativitet och ökning av olika språkbruk (Hård af Segerstad 2002:52). Det finns olika strategier som används för att övervinna de begränsningar som skriftspråket har. Språket förändras alltid på något sätt, men man vet aldrig vad som fortsätter att användas också hos yngre generationer.

Den här uppsatsen uppdelas i fyra kapitel. Kapitel 2 handlar om metoden och teorin. Det uppdelas i tre underkapitel där bland annat problemformuleringen och avgränsning av materialet presenteras. I det tredje kapitlet diskuteras analysen. Kapitlet uppdelas i tolv underkapitel som handlar om språkbruket i texter som finns på nätet. I det fjärde kapitlet finns det slutsatsen.

2. Metod och teori

2.1 Problemformuleringen

Uppsatsens problemformulering är: Hur används språk på nätet och vilka skillnader finns det i språkbruket i relation till språkets standardnormer som finns i officiella och redigerade texter? Försöker man skriva texter enligt de almäna skrivreglerna eller finns det några avvikelser från skriftspråksstandardnormen i de här texterna? Som vi har sett, måste ett språk förändras – annars är det ett dött språk. Skriftspråket som analyseras i den här uppsatsen är på många sätt avvikande från normativt skriftspråk. Mina underfrågor är därmed: Vilka skillnader finns det i språkbruk på nätet på isländska och på svenska? Hur har purism, språkvård och attityder påverkat utvecklingen?

Frågan är hur språket har utvecklats genom tiden och hur det används på nya medier. Genom att undersöka hur språket används i informationstexter på nätet som är skrivna av personer som inte är professionella skribenter och som inte är redigerat av en redaktör, kan vi säga något om hur språket används och förändras i vår tid.

Jag analyserar språkbruket på World Wide Web, där man kan hitta alla typer av webbsidor och det är inte lätt att begränsa materialet. Som Crystal nämner, om man läser texter på webbplatser såsom *the British Library* eller *the Library of Congress*, finner man texter som är skrivna på precis samma sätt som i böcker i de här ställen (Crystal 2001:198). Många texter på nätet är också redigerade av en redaktör, till exempel nyhetsartiklar.

Det finns inte ett språk som man kan kalla "Internet-språk". David Crystal nämner att det finns så många olika typer av texter och genrer som har många olika syften att man inte kan säga att det finns samstämmighet och man kan inte göra giltiga generaliseringar om språkbruket som finns där. Det finns många webbplatser och mycket variation i språkbruket på World Wide Web: arkivering, reklam, självpublicering, spel, nyhetsidor, och filmer för att nämna några. Dessutom tillhör e-post och några typer av chattrum också språket på Internet. Det är också möjligt att finna webbplatser där alla element kombineras (Crystal 2001:10-14).

Forskare har tagit samman drag som används i olika informella kontexter såsom t.ex. chattspråk eller sms-språk. Min hypotes är dock att det inte finns några

drag eller sociala språkbruksnormer som skulle vara specifika för webbplatser där man skriver informationstexter. Med sociala språkbruksnormer menar jag drag som är avvikelser från standardspråksnormer men uppfattas som vanligt språkbruk som alla förstår i den situationen som de används i, t.ex. ovanliga förkortningar i chattspråk. Med standardspråksnormer menar jag språkregler som alla lär sig i skolan. Det är stilistiskt neutralt språk som är mest accepterat i de flesta situationer.

Jag tror att folk oftast skriver texter som följer de officiella standardskriftspråksnormerna, men att ibland kan man hitta texter där det finns avvikelser från standardskriftspråket (stavfel och skrivfel) och talspråkliga eller dialektala uttryck.

Metoden för att svara på mina forskningsfrågor hur språket används i nya medier är att undersöka hur purism har påverkat språket och hur det har utvecklats genom tider och sedan att analysera informella texter som vanliga människor har skrivit på nätet. Därtill kommer jag att undersöka deras språkbruk.

2.2 Teoretiska utgångspunkter

Båda Sverige och Island har haft purism som har påverkat språkets utveckling. Det finns ännu officiella organ för språkvård och språkpolitik i Sverige och på Island. I Sverige ansvarar Språkrådet för språkvården och på Island är det Íslensk málnefnd och Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum.

Som Bertil Malmberg skrev i boken *Språket och människan – tankar om språk och språkforskning*, skapas språket av de människor som talar och skriver det (Malmberg 1964:84). Purism har spelat en viktig roll i hur många europeiska standardspråk har utvecklats. Den sätter gränser för språket och skapar en ram för hur det ska utvecklas och vad som är önskvärt. Enligt Brunstad bygger den upp prestige för språket (Brunstad 2001:1).

Det rika böjningssystemet i den klassiska fornsvenskan har utvecklats i ett enklare system. Den klassiska fornsvenskan hade mycket rik böjning av substantiv, adjektiv, pronomen och vissa räkneord: i två numerus, tre genus och fyra kasus. Redan under 1300-talet började kasusändelser försvinna som ett resultat av det starka lågtyska

inslaget: t.ex. i genitiv används *-s* i stället för *-ar*. Fornsvenska hade också andra genitivändelser: *-a* och *-u* i singular och *-a* och *-na* i plural – man säger ännu t.ex. *kyrkogård*. Under 1400-talet hade dessa kasusändelser försvunnit ur många människors språkbruk (Pettersson 1996:79,150-151).

Verben och hur de används förändras också. En viktig förändring som skedde för inte länge sedan, var att överge verbböjningen i pluralformerna. På 1940-talet kunde man t.ex. skriva *vi är* endast i texter som inte var officiella. Däremot använde man ännu formen *vi äro* i officiella meddelanden. Redan efter året 1945 blev enhetsformen så naturlig och neutral, att pluralformerna började kännas ålderdomliga (Bergman 1962:33-34). En andra förändring är att man använder konjunktivformerna (som ”*om jag vore rik*”) av verben mindre än i fornsvenskan. Pettersson påpekar att somliga endast använder konjunktivformerna vid verbet *vara* för att uttrycka en önskan (Pettersson 1996:106). Pluralformen av predikatsverbet har också ändrats, t.ex. *används* gentemot *användes* (Bergman 1962:31).

Det indirekta objektet kan t.ex. inte placeras hur som helst. Man säger t.ex. alltid ”Jag gav dem ett päron”, inte ”Jag gav ett päron dem” (Bergman 1962:3). I modern svenska placeras genitivattribut framför sitt huvudord. Man säger t.ex. *Kalles cykel* och *min mor*, men i fornsvenskan var det vanligare att placera attributen efter huvudordet (Pettersson 1996:107).

Tidigare beslut i språkvård påverkar uppenbarligen hur språket ser ut i dag och vilka aspekter som anses vara viktigast. Olika språksamhälle värderar olika avvikelser från standardnormer på olika sätt. Till exempel, i svenska har det inte varit så mycket purism imot specifika konstruktioner så som prefixen *an-*, *be-*, *er-* og *for-* og suffikset *-het* (Brunstad 2001:244).

Språkvård och purism i Sverige har varit knuten till maktutövning. Språkvården utvecklas genom byråkratiskt inkorporering (Brunstad 2001:214). Den kan ändå också vara viktig för språket. Pettersson påpekar att man kan fråga sig hur svenskan överhuvudtaget kunde bestå som ett eget språk och inte helt övergå till att bli en form av tyska, när tyska hade en betydlig påverkan på det svenska språket under 1400-talet. De viktigaste orsakerna var politiska, och under loppet av 1400-talet minskades den lågtyska invandringen och därmed också de lågtyska nytillskotten till det svenska språket. I början av 1500-talet fick Sverige stabilitet i den politiska ledningen som länge hade saknats. Gustav Vasas politiska makt och reformationen skapade nya förutsättningar för det svenska nationalspråket (Pettersson 1996:124).

Ett annat exempel på hur purism är knuten till maktutövning i Sverige är purism mot danska. Det fanns negativa inställningar mot danska på 1500- och 1600-talet samt under mitten av 1800-talet. På 1900-talet fick purismen mot danskan en mer konkret manifestation när några författare ville byta ut så kallade danismar till mer svenska former. Exempel om de här orden var *opgör* (*uppgörelse*) och *påverkning* (*påverkan*). Politikerna var då upptagna av nationsbyggande. Det var viktigt att skilja Sverige från Danmark (Brunstad 2001:200-201,205). Brunstad påpekar att Sverige också är en politisk, militär och akademisk ”storebror” i Norden och det kunde anses som irriterande att få språklån från småsyskonen (Brunstad 2001:204).

Endre Brunstad nämner att först på 1500-talet började purismen ta en mer modern form. Språkvård och purism är försök på att hålla språket inom ett ”bättre” utvecklingsstadium. Det är också försök till att förhindra nya utländska ord från att lånas in (Brunstad 2001:1). Med andra ord, finns det alltid politiska orsaker för språkvård samt de språk och språkliga aspekter som man måste undvika i svenskan. Enligt Brunstad kan de som har makt välja vilka aspekter som skulle tillhöra språket och ha den högsta prestige, och vilka som skulle hållas utanför genom purism (Brunstad 2001:395).

Resonemang om språkvård och språkriktighet kräver en resonansbotten, och det finns hos allmänheten. Man måste få kännedom om vad språkbrukarna anser om sitt språk (Johannisson 1977:188). Det är folket som använder språket som i sista hand bestämmer hur språket förändras. Hur språket utvecklas kan inte vara ett medvetet val hos några människor, om majoriteten inte följer det.

Det tar många generationer innan språkliga förändringar får fotfäste i språket, och därför kräver purism intresse från allmänheten för att vara framgångsrik (Ottósson 1990:143-145).

På grund av de senaste hundra årens kraftiga urbanisering, när Sverige har gått från ett jordbruksland till ett industriland där majoriteten lever i städer, har landsbygdsdialekterna försvagats (Andersson 1985:217). Pettersson säger att dialekternas tillbakaträngande är en språkhistorisk process som kan iaktas både i samhället stort och under den enskilda människans levnadslöp (Pettersson 1996:180).

De senaste åren har de svenska dialekterna gått igenom en förändringsprocess som ofta kallas dialektutjämning. Dialekterna har blivit mer lika varandra och mindre särpräglade. Det som har haft störst påverkan är troligen den kraftigt ökade rörligheten

i samhället (*Institutet för språk och folkminnen* 2014). Nuförtiden är det lättare att kommunicera med folk som bor längre bort.

Purism har haft en stor inverkan på isländska under en ganska kort tid. Det har skett många stora förändringar i språket. Till exempel har många utländska ord försvunnit och språket har blivit grammatiskt mer fornspråkligt. Året 1987 skrev Íslensk málnefnd att viktigast är att bevara och främja språket. Det ansågs vara viktigt att bevara språket så att det skulle vara en förbindelse mellan det nutida språket och det forna språket, så att folk fortsatt skulle kunna förstå de gamla texterna. Emellertid genom att främja språket försäkras man att språket blir använt också i framtiden. Det måste t.ex. finnas ord för alla situationer, så att man kan tala och skriva om allt som man vill (Ottósson 1990:143,146).

Isländska hade mycket mindre inflytande från andra språk, och en förklaring är att Bibeln översattes så tidigt efter reformationen. Den översattes t.ex. inte på norska, som ledde till ökad användning av danska i Norge (Ottósson 1990:15). Det finns ännu kasusändelser och tre genus i isländska. Isländska nämns ofta som ett exempel på ett mycket konservativt språk. Den är ett exempel på ett språk där det är viktigt att undvika påverkan och lånord från andra språk, och i stället skapa nya isländska ord.

Purism inom isländskan gäller dock inte bara lånord från andra språk, men också spontana förändringar i isländskan – det har funnits en längtan efter att gå tillbaka till språkets ”guldålder” och återuppliva språkdrag som inte längre finns i språket. Ett exempel på detta är när böjningen i pluralis av ordet *læknir* (’läkare’) byttes från *læknirar* till den form som användes i fornspråket – *læknar*. Andra gamla former har också tagits i bruk igen, som till exempel *við finnumst* som sist användes på 1500-talet, i stället för *við finnumst* som användes på 1600-talet och ansågs vara sämre språk (Ottósson 1990:10,12). Men som Brunstad skriver, lingvistisk sett är inget språk rent. Alla språk har utvecklats genom språkkontakt och har olika former av lån (Brunstad 2001:1).

På 1800-talet uppfattade forskare språket som en organism med en förutbestämd livscykel: födelse, guldålder och därefter nedgång och död. De ansåg att språket började från ett primitivt stadium och utvecklades så småningom i ett fulländat stadium, och därefter kom nedgång som ledde till döden. Denna teori var baserad på språk som latin, grekiska och sanskrit. De här språken representerade guldåldern med ett rikt och utvecklat böjningssystem. De samtida språken hörde hemma i nedgångsfasen, enligt deras uppfattning. Det är ingen tillfällighet att böjningar som

utvecklades i senare skeden fick beteckningen ”svag” och ansågs som enklare och mer regelbundna än de ursprungliga ”starka” böjningarna (Pettersson 1996:36).

Det samtida språket anses ofta som mindre perfekt än det språket som äldre generationer talade. De flesta språken fortsätter dock att vara levande, trots att de utvecklas. Det verkar då betyda att vi alltid har missat språkets ”guldålder”.

Man kan säga att andra språk har påverkat det isländska språket bland allmänheten ganska lite fram till 1700-talet. Andra språk hade mest inflytande på lärda män och språket i sydväst där som de flesta utländska köpmän och makthavare var. I litteraturen på reformationstiden fanns det också påverkan på meningsuppbyggnad samt lånord som inte fanns i talspråket (Ottósson 1990:18-19,27).

Det är inte konstigt att språk som anses ha mer prestige påverkar andra språk. På 1800-talet hade alla officiella dokument många lånord från olika språk, t.ex. danska, tyska och latin. De här lånorden användes dock inte i talspråket, vilket betyder att det var ganska svårt för allmänheten att förstå dessa texter (Ottósson 1990:30). Det var också vanligt i svenska texter redan på 1300-talet att kopiera latinska konstruktioner direkt. Därmed utvecklades skriftspråkstraditionen så att det svenska språket fick en rikare repertoar av syntaktiska uttrycksmedel. Den stod i tydligt kontrast till talspråket med dess inhemska meningsbyggnad. Resultaten av utvecklingen var att det uppstod klara skillnader mellan talspråket och skriftspråket (Pettersson 1996:173,176).

På kusten i sydvästra Island bodde de flesta utlänningarna och politikerna, och där hade isländskan också blandats mest med danska och tyska. Året 1813 sade lingvisten Rasmus Rask att isländskan kommer att dö ut efter 100 år i staden och efter 200 år försvinner det också på landet, om det fortsätter att utvecklas på samma sätt (Ottósson 1990:30-31,52).

Den viktigaste delen av purismen i isländska sedan 1800-talet har varit att skapa nya ord eller använda gamla ord på ett nytt sätt i stället för att använda utländska lånord. Samhället förändrades, och det fanns behov för många teknologiska, psykologiska och politiska ord (Ottósson 1990:100-101).

Språket blev också en viktig del när folk började tänka på Islands självständighet. Språket ansågs vara det som gjorde Island särskilt och det var ett levande minne av gammal berömmelse. Det hade viktig betydelse för folket, och det väckte tankar om nationella rättigheter. Det fanns också idéer om att språkets tillstånd följde nationens; när språket blomstrar, gör nationen det också. Danska försvann ur det

officiella språkbruket, även om köpmän i Reykjavik ännu fortsatte att tala danska med varandra, fastän de flesta var islänningar (Ottósson 1990:76,86,92).

Det finns inte dialekter på isländska på samma sätt och på andra språk. I början av 1900-talet började uttalet av några ord dock förändras i vissa områden. Som exempel började *i*-ljudet närma sig uttalet av bokstaven *e*. Det kallades *flámæli* och det förekom huvudsakligen i södra Island. Det ansågs som sämre språk och året 1920 började lärare undervisa uttal i skolan så att elever skulle sluta tala fel. Året 1945 uppfann Björn Guðfinnsson en metod för att lära barn att tala på det sättet som ansågs vara rätt. Efter det försvann den vanligaste typen av *flámæli* (Ottósson 1990:137). Folk har varit ovilliga att erkänna språkliga förändringar som har uppstått under de senaste decennierna, och ofta nämns *flámæli* som ett exempel på att det är möjligt att stoppa oönskade ändringar i språket (Svavarsdóttir 1982:24).

På Island har föreställningen varit att skrift är mer korrekt än tal, som betyder att ibland har människor även ändrat uttalet av ord så att det skulle vara närmare skriften. Skriftspråket har alltid haft mer inflytande på talspråket, vilket är vanligt i samhällen där läskunnigheten är hög (Ottósson 1990:11,23).

Torp påpekar att det som skapar skillnader mellan språk och dialekter är först och främst geografiska avstånd, som höga fjäll eller ogenomträngliga skogar. Det är bara nu, som vi första gången i historien kan kommunicera med vem som helst utan hänsyn till fysiska hinder eller avstånd, och det är genom nutida massmedier (Torp 2005:28). Massmedier sprider språkliga nyheter över hela landet, som betyder att möjligheterna till snabba språkförändringar är större i dag därför att de kan nå så många människor (Andersson 1985:217). På grund av globaliseringen är Sverige och Island nu i samma situation för första gången. En situation där det inte längre finns geografiska avstånd, som höga fjäll eller ogenomträngliga skogar som skapar skillnader.

Svenskan har alltid lånat in ord från andra språk, och nuförtiden har engelska mest inflytande på språket. Engelska används numera på universitet, på arbetsplatser (särskilt när det gäller teknologi), i de mer internationaliserade sektorerna och inte minst inom nya medier och ny teknologi (Brunstad 2001:228). Också i t.ex. reklam och ungdomskultur har engelska ofta en högre prestige. De engelska orden och uttryck lånas in på allt fler olika områden, i båda språken fastän de ofta får svensk eller isländsk stavning och böjning.

Man kan säga att en påverkan av purism är att när det finns två språkliga varianter, tycker många att den ena av dem måste vara fel, eller åtminstone mindre lämplig. Ibland är det dock inte så klart att en variant är rätt och den andra är fel. De kan faktiskt båda vara rätta, när de t.ex. är dialektala varianter. Man tycker ofta att ens eget språkbruk är det enda rätta, och då låter andra människors språk felaktigt om de talar annorlunda (Molde 1977:187) Skriftspråket är baserat på standardtalspråket som används av en politisk eller ekonomisk elit, oftast i huvudstaden. Standardtalspråket har mycket högre prestige än lokala dialekter, som leder till att man ofta uppfattar standardspråket som det enda ”korrekta” språket, och dialektala varianter tycks då vara fel på något sätt (Torp 2005:40). Genom purism har man lärt sig att det finns bara ett korrekt sätt att säga någonting och de andra är fel.

Gertrud Pettersson säger också, att det är en vanlig uppfattning att språklig förändring är något negativt. Hon påpekar också att folk gärna vill se sitt eget språk som det enda och rätta språket. Det som folk inte tänker på, är hur det svenska språket har sett ut under gångna tider, och hur mycket språket har förändrats sedan dess (Pettersson 1996:12).

Även i texterna som jag analyserade finns det variation där den ena varianten inte räknas som mindre rätt än den andra. Som ett exempel, använde många skribenter inte *ett* i uttrycket ”söker ett nytt hem”. Faktiskt förekom uttrycket ”söker nytt hem” 13 gånger i de här texterna och ”söker ett nytt hem” förekom i 24 gånger. Det är inte en fråga om avvikelse från rättskrivningsnormen, men bara ett exempel på variation – en möjlighet att säga någonting på olika sätt utan att det för den saks skuld är fel. En skribent använde även formen ”en bra hem” som räknas dock som en avvikelse av standardspråket.

Folk med olika bakgrunder talar annorlunda. Det finns alltid variation i språket. Man kan säga, att varje svensk har sin egen variant av det gemensamma svenska språket, eftersom det finns ett antal val mellan olika möjligheter som kan kombineras på många olika sätt. Varje enskild detalj som ingår i en viss människas språk förekommer också hos en mängd andra människor (Johannisson 1977:189). Johannisson nämner som exempel, att de flesta svenskar säger *en* appelsin, men somliga säger *ett* appelsin. I sydligaste Sverige säger man *en* paket, men på andra håll är det vanligare att säga *ett* paket. Det finns också variation i prepositionsbruk. De flesta säger att det är ”*ur* en synpunkt”, men andra vill säga ”*från* en synpunkt”.

Tidigare tog man i regel bilder *av* personer, men numera säger man också att man tar bilder *på* personer (Johannisson 1977:184-185).

Enligt Gösta Bergman finns det en tendens till att närma skrift och tal (Bergman 1962:31). Lars-Gunnar Andersson skriver att den mest påfallande språkutveckling under 1900-talet är att talspråket och skriftspråket närmar sig varandra (Andersson 1985:219). Sven Åhman säger att det normala är att talspråket tar överhanden (Åhman 1977:76). Andersson ger exempel på hur skriftspråket verkligen har blivit mer talspråkligt. Han nämner sloganen ”skriv som du talar” som uppmanar folk att skriva lite ledigare och mer talspråksaktigt. Stavningen speglar ju ofta ett äldre skedes uttal. Från mitten på 1800-talet har skolutbildningen ökat och skriftspråket har blivit ”var människans egendom”. Det har påverkat hur skriftspråket har utvecklats. Enligt Andersson har undersökningar av tidningstexter visat att meningarna har blivit kortare, bisatserna färre, fraserna enklare och ordvalet ledigare. Allt är exempel på hur skriftspråket har närmat sig talspråket (Andersson 1985:219).

Skriftspråket påverkas faktiskt så mycket av talspråket att man ser stavningar som *dom* och *mej*. Talspråket påverkas också emellertid av skriftspråket. Andersson påpekar, att förr sa man ofta *te*, *ve*, *å*, *mä* och *å*, men nu är det vanligare att säga *till*, *vid*, *av*, *med* och *ock*. Man uttalar också *kastade*, *talade*, *ritade* som de skrivs, och inte som *kasta*, *tala*, och *rita*. Man hör inte längre *flicker* och *blommer* i stället för *flickor* och *blommor*. Nuförtiden säger människor ofta *kyrka* och *byxor*, inte *körka* och *böxer* som man tidigare hörde allmänt (Andersson 1985:219-220).

Det finns många förändringar i stavningen av orden i det svenska språkets historia. På 1300-talet var det vanligt att *var* och *en* stavade som de tyckte att orden låter i deras dialekt. Sedan då har vi fått en standardisering av stavningen, så att orden stavas alltid på samma sätt (Pettersson 1996:140). Till exempel ända fram till 1900-talet fanns det en variation av ändelsevokaler i plural av den bestämda slutartikeln, nämligen båda *hästarna* och *hästarne* användes i skriftspråket (Pettersson 1996:153).

På slutet av 1800-talet började man också skriva många ord som dittills hade skrivits med *e* med *ä*-stavning i stället. Det fanns dock ändå variation i stavning mellan *kv* och *qv* i ord som *kvinna* – *qvinna* och *kväll* – *qväll*, men året 1900 var de äldre alternativformerna utrensade. Däremot stod *dt*, *f*, *fv* och *hv* kvar som tecken för *t*-ljudet och för *v*-ljudet. Man skrev ännu t.ex. *rödt* (*röd*), *af*, *blifva* och *hvilken* (Johannisson 1977:177). Den senaste större reform på stavningens område var året 1906, när *dt* ändrades till *t* och *tt* i adjektiv och participformer och *f*, *fv* och *hv* ändrades till *v*

(Pettersson 1996:149-150). Som exempel på variation i stavningen av orden i texterna kan man nämna t.ex. engelska lånordet *mail* som stavas båda som *mail* (som förekom i två gånger) och *mejl* (som förekom en gång). I SAOB finns det varianterna *mejl*, *e-brev*, *e-post* och *e-mail*. Enligt Svenska Akademiens ordbok betyder *mejl* antingen det samma och *e-brev* och då säger man *ett mejl* eller det betyder det samma och *e-post* och då säger man *en mejl* (Svenska Akademiens ordbok 2017).

Mycket som anses som korrekt språk i dag, har börjat som språkfel. Malmberg ger ordet *hjälpa* som exempel. Nuförtiden böjs ordet *hjälpa* som *hjälppte* och *hjälppt*, men ursprungligen var de korrekta formerna *halp* och *hulpit* (Malmberg 1964:103). Som andra exempel kan man nämna verb där även den infinitiva formen har förändrats. Gösta Bergman ger exempel som *bliva*, *draga*, *giva* och *taga* (av *bli*, *dra*, *ge* och *ta*) i boken *Rätt och fel i språket*, som former som har föråldrats och inte längre används (Bergman 1962:39).

Enligt Gertrud Pettersson, börjar förändringar i språket normalt mycket långsamt. Den används kanske bara i vissa situationer av vissa människor. Men efter en tid kan den få fart, och nyheten används av allt fler språkbrukare i fler ord, uttryck eller konstruktioner i språket. På slutet använder alla språkbrukare nyheten i alla situationer och kontexter, men det tar längre tid (Pettersson 1996:13).

Språk och ord är allmänt viktiga i våra liv. Hur man uttrycker sig och vilka ord man använder har dock alltid varit viktigt. Tidigare trodde man ofta att ord hade stark magisk kraft. Människor ville till exempel inte uttala namn på vissa farliga djur (Andersson 1985:78). Det finns ännu den här typen av variation i språket: tabuord har många benämningar och nya tillkommer hela tiden.

Exempel på detta är ord som könsord och politiskt korrekta uttryck för människor med mörk hud. Orden utvecklas från neutrala till negativa ord som leder till ett behov för nya ord. Däremot kan de också glömmas bort. På det sättet kan man säga, att ord har en livscykel: talspråkliga uttryck blir neutrala, neutrala ord blir högtidliga, högtidliga ord blir ålderdomliga och slutligen glöms orden bort med tiden. Ordvalet är någonting som alla skribenter måste tänka på. Man kan säga, att det är språkets ordförråd som genomgår de kraftigaste förändringarna. Ordförrådet kan genomgå mycket kraftiga förändringar utan att de grammatiska mönstren påverkas (Andersson 1985:218-219).

Det finns en artikel på Språkrådet för Svenska institutet "Förändringar i svenska språket" där som nämns att svenskan har blivit mer informell i både tal och

skrift sedan 1970-talet. Bruk av vardagliga ord, slang, svordomar och dialekt har ökat och direkt personligt tilltal har blivit vanligt. Exempel som nämns i artikeln ”Förändringar i svenska språket” är att man säger t.ex. ”om du kör bil på vintervägar...” i stället för ”den som kör bil på vintervägar...” Det nämns också att förr var det vanligt att nia folk och använda titel eller efternamn, men nu använder man *du* och förnamnet. Samhället har blivit mer jämlikt (Språkrådet för Svenska institutet 2013). Nuförtiden verkar det vara viktigt att språket är klart och tydligt och lätt att förstå, och då passar det bra att använda en informell stil.

Maria Kapla och Johannes Ståhlberg skriver i artikeln ”När folket tog makten över svenskan” att intresset för språket och språkets utveckling har ökat i samhället under de senaste åren. Ture Johannisson har också lagt märke till att intresset för språkfrågor har ökat starkt under de senaste decennierna (Kapla och Ståhlberg 2011, Johannisson 1977:188). Enligt Ola Karlsson på Språkrådet har t.ex. tv-programet ”Värsta Språket” fått människor till att fatta att de som använder svenskan, också äger språket. Det som var rätt förr behöver inte nödvändigtvis vara korrekt i dag. Människor behöver inte vara rädda för att göra fel (Kapla och Ståhlberg 2011). Det har funnits mycket intresse för språket också på Island (t.ex. att bilda nya isländska ord för nya saker) och det finns webbplatser där man kan söka information om rätt språkbruk, som t.ex. bin.arnastofnun.is och malid.is.

Det att folk har mer intresse för språket och att språket förändras snabbare på grund av massmedier betyder dock inte att språket förändras mer nu än förr. Massmedier bidrar till en likriktning av språket i landet även om olika massmedier också innehåller en del dialektal variation (Andersson 1985:217).

På nätet finner man intressanta nya typer av texter och språkbruk. Det finns officiella regler för standardskriftspråket, men också outtalade regler för inofficiella texter i olika sammanhang. Till exempel, de nya medierna har olika regler för vad som anses som rätt och fel. Tidigare undersökningar har visat att det finns olika strategier som används för att övervinna de begränsningar som skriftspråket har. Det finns mycket forskning av datormedierad kommunikation på olika språk. I den här uppsatsen använder jag forskning som huvudsakligen kommer från det svenska, danska och engelska språksamhället.

När man skriver sms, e-brev, chatt-meddelande eller blogg-texter kallas det för datormedierad kommunikation. De är texter som skrivits på datorer eller mobiltelefoner. Som Jannis Androutsopoulos nämner, skriver flera människor texter

och det har blivit vanligt att texter som inte är redigerade av en redaktör blir publicerade. Datormedierad kommunikation har skapat ett behov att göra skriftspråket lämpligt för social interaktion (Androutsopoulos 2011:10). Det har visats att datormedierad kommunikation inte alltid följer standardskriftspråksregler (t.ex. stavningsregler). Som Vanessa Isenmann säger: "[...]spelling, such as the use of diacritics, and punctuation are not prioritized in the digital discourse. Instead, the creative use of spelling and punctuation in CMC may serve individual and stylistic purposes." (Isenmann 2014:1-2).

Forskare i 1980-, 1990-, och början av 2000-talet kunde skilja mellan sms-språk (språk som skrivs på mobilen) på den ena sidan och chattspråk eller e-brev (språk som skrivs på datorer) på den andra sidan (Androutsopoulos 2011:5). Nuförtiden måste man dock ta hänsyn till att man inte vet vilka elektroniska apparater som har använts för att skriva texterna. Det kan spela en roll att nuförtiden kan man göra allt med smarttelefoner. Också om man har t.ex. stavningskontroll har den en påverkan på språkbruket.

Androutsopoulos nämner fyra saker som forskare har varit intresserad av i texterna på nätet och som finns i nästan alla diskussioner och undersökningar på datormedierad kommunikation:

[...](a) it is vernacular, in the sense of non-institutional writing that is located beyond education or professional control; (b) it is interpersonal and relationship-focused rather than subject-oriented; (c) it is unplanned and spontaneous; and (d) it is dialogical and interaction-oriented, carrying expectations of continuous exchange.

(Androutsopoulos 2011:1)

Hård af Segerstad påpekar i sin undersökning från året 2002 att internet ger möjligheter till personlig kreativitet och ökning av olika språkbruk. Det nämns också att människor som dagligen använder nätet är medvetna om stilistiska skillnader i språkbruk (Hård af Segerstad 2002:52). Faktiskt nämner den brittiska lingvisten David Crystal att i framtiden kommer vi kanske kommunicera mer genom datormedierad kommunikation i stället för direkt interaktion (Crystal 2001:241).

Enligt Henrik Rosenkvist, professor i nordiska språk på Göteborgs universitet, har stilskillnaden som har funnits i skriftspråket däremot blivit mindre. Han säger att nuförtiden låter nästan allting som skrivs ungefär på samma sätt. Han säger också att

talspråk och skriftspråk har närmat sig varandra och det finns ett smalt utrymme mellan låg och hög stil. Han tycker att man oftast skriver så som man talar. Rosenkvist påpekar också att man borde lära sig i skolan att det finns olika stilar i skriftspråket. Han säger att det har till exempel blivit svårare för folk att göra skillnad mellan akademisk stil och den informella stilen som man använder t.ex. på nätet (Rosenkvist 2016).

Hård af Segerstad nämner att särskilt lärare inte bör glömma att språket i en situation kanske inte är rätt i en annan. Det är också viktigt att vara medveten om att språkregler och normer för språkanvändning kommer att förändras (Hård af Segerstad 2002:262). Ylva Hård af Segerstad presenterar följande lista med metoder som används i datormedierad kommunikation:

1. Emoticons, in resemblance of facial expressions
2. Abbreviations and acronyms
3. Words or phrases written in either capitals only or all lower-case
4. Extensive use of punctuation marks
5. Fonts and colors
6. Words or phrases framed in asterisks

(Hård af Segerstad 2002:103)

De används för att anpassa skriftspråket och att undvika missförstånd. Hård af Segerstad nämner också att det är ett vanligt påstående att språket försämras på grund av datormedierad kommunikation. Denna uppfattning har dock ifrågasatts och egentligen är det bevis på mänsklig förmåga att anpassa språket beroende på situation och uttrycksmedel (Hård af Segerstad 2002:233).

Marianne Rathje har gjort en undersökning av kommentarer på en nyhetssida. Kommentarer är inte redigerat av en redaktör och de är skrivna av personer som inte är professionella skribenter. Man är inte begränsad av tid och rum. De här texterna är dock annorlunda än på andra elektroniska skriftmedier, t.ex. chattsidor eller sms. När man skriver ett sms är det ofta korta texter till någon som man känner, men när man skriver kommentar är man ofta anonym (Rathje 2013:334).

En annan undersökning gjort i Danmark av Anna Kristiansen och Marianne Rathje året 2014 visar att tanken om att man kan skriva som man vill på t.ex. Facebook är en myt. Ungdomar i den här undersökningen svarade att de tycker det vara viktigt

att stava rätt, och några ville inte skriva statusuppdateringar eftersom de var rädda för att göra stavfel. Det betyder att människor är i allmänhet motiverade att stava rätt på t.ex. Facebook (Kristiansen och Rathje 2014:105,109).

Stavfel i vanliga och korta ord (t.ex. *vad* i stället för *hvad*) ansågs som värre än stavfel i längre och mindre vanliga ord (t.ex. *virvel* för *hvirvel*), fastän orden tillhör den samma typen av fel. På det hela taget fanns det inga statusuppdateringar med stavfel som värderades som mer positiva än utan stavfel (Kristiansen och Rathje 2014:114-115).

Denna undersökning visar att unga människor faktiskt nedvärderar människor som gör stavfel och man kan bedömas som t.ex. mindre intelligent om man gör vissa stavfel. Det förekom dock också att hur man bedömde felet berodde på sammanhanget. Bland vänner var det inte allvarligt att göra stavfel, men om man skrev till sina föräldrar eller människor som man inte kände ansågs det som allvarligt (Kristiansen och Rathje 2014:125-126).

Androutsopoulos nämner att datormedierad kommunikation har ökat osäkerheten i stavningen, men att på samma tid finns det mycket tolerans mot skrivfel. Skrivfel görs ofta när man skriver snabbt och man korrekturläser texten inte. Människor som har skrivfel i sina texter bedöms inte som mindre intelligent (Androutsopoulos 2011:7).

Den brittiske lingvist David Crystal påpekar också att det finns olika språkregler i olika situationer. Till exempel har domstolen mycket strikta regler, men i andra situationer kan man ha mer val på vad man vill säga eller skriva. Det finns dock sociala regler som man måste ta hänsyn till t.ex. artighet, intresse och begriplighet. Han nämner också att attityden ”allting går” aldrig är ett alternativ (Crystal 2001:7).

Man kan säga att språkförändringar är någonting som görs ”här och nu”. Man bör vara medveten om att när man forskar förändringar i språkbruket på nätet, finns det en risk, de blir föråldrade ganska snabbt, i alla fall delvis. Som ett exempel kan man nämna att sms-texter behövde vara korta eftersom det kostade pengar att skicka ett meddelande. Nuförtiden har man smarttelefoner och man kan skicka hur många meddelande som helst på internet genom t.ex. Messenger eller WhatsApp till både människor man känner och människor man inte känner. Tillhör de här mobilapplikationerna då chattspråk eller sms-språk?

2.3 Metod och avgränsning av material

I den här uppsatsen har jag analyserat texter som finns på nätet eller ”World Wide Web”. Chattspråk, sms-språk och e-post har intresserat många forskare, för det mesta därför att det är så annorlunda än traditionella texter och det är lätt att kategorisera texterna. Texter som skrivs i chattrum är chattspråk, och texter som skickas från mobiltelefoner är sms-språk och så vidare. Språket i dessa medier är ofta kreativt och snabbt. Man får också svar och reaktioner som man kanske inte får på andra ställen. I det föregående kapitlet nämnde jag forskare såsom Ylva Hård af Segerstad, Marianne Rathje och David Crystal som alla har analyserat de här typerna av texter där som läsaren kan ge feedback för skribenten. Man får kanske mindre feedback i kommentarer, men det är alltid möjligt att den nästa skribenten kommenterar också på andra skribentens språkbruk.

Jag valde att analysera texter som är skrivna på ett informellt sätt, men som inte är så informella som till exempel på chattsidor. När man väljer texter man vill analysera, måste man också lägga märke till var texten är publicerad, och om den är skriven på ett informellt eller formellt sätt. Det finns många olika typer av texter på de nya medierna där man skriver på olika sätt. Det spelar en roll var texterna är publicerade. Människor behandlar t.ex. texter som är handskrivna på ett annat sätt än texter på de nya medierna, t.ex. sms-texter eller texter på nätet (Gunraj et al. 2015). Man kan då också konstatera att människor behandlar texter på de nya medierna annorlunda beroende på sammanhanget.

För att få en bild av hur vanliga människor (personer som inte är professionella skribenter) använder språket, är det inte lämpligt att undersöka mycket formella texter, såsom nyheter. Syftet är att hitta exempel på vanligt språkbruk – någonting som inte är alltför formellt eller informellt.

Jag analyserar texter där som man söker ett nytt hem för sina djur som man inte längre kan ta hand om och som behöver omplaceras. Texterna är inte redigerade av en redaktör och de som skriver texterna känner inte läsaren. Syftet med de här texterna är att ge information till folk som är intresserad av att adoptera djuren. Folk skriver texter som är lätta att förstå på det sättet som de tycker vara naturligt. Därför är det möjligt att få en ganska bra bild av hur språket används av olika människor genom att analysera dessa texter.

De isländska texterna är hämtade från dyrahjalp.is, och de svenska texterna är hämtade från bortskankes.se samt några annonser från allaannonser.nu. Jag samlade texterna i två månader under sommaren 2016, från och med 2.7.2016. Några texter hade publicerats många månader tidigare men var ännu relevanta. Annonser på de här webbplatserna skrivs på särskilt blankett. Jag analyserade 57 isländska texter och 48 svenska texter: av dessa texter var 29 på bortskankes.se och 19 texter på allaannonser.nu. I genomsnitt hade varje svensk text 123 ord, men det fanns texter med så lite som 28 ord och texter med så mycket som 463 ord. Varje mening hade i genomsnitt 12 ord. Av dessa 48 texter var det 16 som var helt korrekta och som inte hade några avvikelser. Varje isländsk text hade i genomsnitt 177 ord, men det fanns texter med så lite som 49 ord och texter med så mycket som 414 ord. Dessa texter var då längre än de svenska texterna. Av dessa 57 texter var det bara 11 som var helt korrekta.

De här texterna liknar texterna i Marianne Rathjes undersökning på det sättet att de skrivs av anonyma skribenter som skriver till folk som de inte känner. Det finns olika regler och förväntningar på hur man skriver t.ex. nyhetstexter och artiklar där som man förmedlar information (t.ex. på Wikipedia) å ena sidan, och hur man skriver texter på chattsidor, Facebook eller sms å andra sidan.

Texterna som jag valde att analysera är intressanta för att de förmedlar information till andra okända människor, och därför kunde man kanske tro att de skulle vara skrivna som andra informationstexter. Men man måste komma ihåg, att texterna är skrivna av privatpersoner och de endast kan läsas under en begränsad tid. När djuret har fått ett nytt hem försvinner annonsen.

De här texterna är inte skrivna på chattsidor eller Facebook, men människorna som skriver texterna använder troligen andra sociala medier också. Det är intressant att se vilka regler som gäller för sådana texter och hur man skriver informella informationstexter för människor man inte känner. Försöker man skriva texter enligt de allmänna skrivreglerna eller finns det några avvikelser från skriftspråksstandardnormen i de här texterna såsom i andra typer av datormedierad kommunikation?

Syftet med denna uppsats är inte att undersöka hur människor av olika åldrar, från olika bakgrunder, eller med olika utbildningar talar eller värderar andras språk. På grund av detta, är det inte viktigt att veta exakt vem som skrivit texterna. Därför är det inte ett stort problem att vi inte vet mycket om skribenterna (även om man kan anta att

de som skriver på nätet inte är de yngsta eller äldsta människorna i samhället). Syftet är att observera hur språket används i allmänhet. Hur man använder språket väcker dock känslor hos många, och det finns undersökningar om attityder till olika typer av språkbruk.

De här texterna är autentiska texter, skrivna av ”vanliga” människor. De samma människorna skriver också e-post, sms och chattmeddelande. Människorna har dock inte bara olika sociala bakgrunder men också olika kunskaper av internetanvändning. Man vet inte mycket om skribenten. De här texterna är ofta anonyma (men inte alltid – några svenska skribenter hade också namn och telefonnummer med i annonsen). Visserligen är alla texter skrivna av vuxna människor, men man kan vara säker på att det inte alltid är samma människa som skriver alla texterna. Någon kan skriva många nyheter, bloggtexter eller inlägg på chatsidor, men texter som analyseras i denna uppsats kommer från webbplatser där folk själva skriver en kort presentation om djuret de inte längre kan ta hand om. Visserligen kan någon ha fler än ett djur som behöver ett nytt hem, men man kan vara ganska säker på att de är olika människor som har skrivit texterna på de här sidorna. Många säger också var i landet de bor som betyder att man vet att de kommer från olika ställen. Dessa människor bor i städer och på landet. Det finns också beskrivelser av livssituationer i många texter: pensionärer som har mist sin maka, eller blivit sjuk. Unga par som har skilt sig eller familjer med barn som har allergi, till att nämna några exempel.

Det är självklart att människor skriver om ämnen som de är intresserad av, men det var viktigt för min undersökning att välja ett ämne som inte begränsar folk för mycket. Ofta är folk som har samma intresse också liknande på andra sätt – de är i alla fall kanske vana vid att tala om vissa saker med en viss stil, och då ser man bara en del av språkbruket i samhället. Till exempel, om man tar ett ämne såsom fotboll, smink, båtar eller datorspel har man kanske redan en uppfattning om hur skribenten troligen är, talar eller ser ut. Det här är ett ämne som inte begränsar folk beroende på deras ålder, samhällsklass eller boplat. Djur är någonting som alla kan ha – oberoende varifrån man kommer, eller hur utbildad man är.

Det är dock inte alltid säkert att skribenten är infödd svensk eller isländsk – några texter kan också ha varit skrivna av personer som har svenska och isländska som andraspråk. Det är dock inte heller ett stort problem, om inte alla texter är skrivna av infödda människor. Människor lär sig språket som används av majoriteten.

Skriftspråket utvecklas inte så snabbt som talspråket. Samma regler gäller inte nödvändigtvis skriftspråket och talspråket eller handskrivna texter och olika typer av texter på nätet. Det vill säga att även om svenska har grammatiska regler, finns det vissa situationer när det inte är så allvarligt att bryta dem. Därför är det viktigt att komma ihåg att stilen som förekommer i de här texterna är kanske olik än i andra sammanhang och som förekommer endast i vissa situationer.

Ylva Hård af Segerstad skriver i sin undersökning ”Use and Adaptation of Written Language to the Conditions of Computer-Mediated Communication” följande: ”Thus CMC [Computer-Mediated Communication] researchers speak of electronic ‘medium effects’ on CMC, rather than treating CMC as a form of ‘writing’ (typing) that happens to be distributed by electronic means.” Det finns ett argument att skrift på dator och på elektronisk form är en form av kommunikation som skiljer sig från båda tal och skrift (Hård af Segerstad 2002:53).

Det finns många avvikelser från standardskriftspråket i de här texterna. Det som räknas som en avvikelse i den här undersökningen, är variation i språket som inte erkänns av officiella institutioner, eller drag som definieras som vardagligt språk. T.ex. formen *dom* erkänns som vardagligt språk i *Svenska ordboken*, utgiven av Svenska Akademien, och det accepteras som en del av språket, men i officiella texter är det ännu ofta bättre att använda *de* och *dem* (Svenska Akademien 2009:516). Andra avvikelser som tas med är till exempel dialektalt språkbruk och att inte använda punkt i slutet av meningar eller att använda en liten bokstav när det skulle vara stor.

I tabellerna nedanför finns det information om det antal avvikelser som förekom i texterna.

Svenska texter		Isländska texter	
Antal texter	48	Antal texter	57
Antal ord i de svenska texterna	6122	Antal ord i de isländska texterna	10 521
Antal ord i texter i genomsnitt	123	Antal ord i texter i genomsnitt	177
Antal ord i meningar i genomsnitt	12	Antal ord i meningar i genomsnitt	15

Tabell 1: Presentation av texterna.

I tabellerna nedanför presenteras avvikelser och andra intressanta saker som förkom i de svenska och isländska texterna.

Analys av de svenska texterna				
			Antal	%
Texter			48	100%
	Texter som hade avvikelser		32	67%
	Texter som hade inga avvikelser		16	33%
Avvikelse	Specificerat	Mer specificerat	Antal	% av avvikelsen
Stavfel			20	100%
	Sär- och sammanskrivning		8	37%
	Skrivfel		12	63%
Meningar som inte slutar med punkt			32	100%
Uttryckssymboler			7	100%
	Uttryckssymboler i stället för punkt		7	100%
Fel med stora och små bokstäver			18	100%
	Stora bokstäver		7	39%
	Små bokstäver		11	61%
Förkortningar			78	100%
	Erkända och vanliga förkortningar		43	59%
	Mindre vanliga förkortningar		32	41%
		Tecknet & för ordet <i>och</i>	20	63%
Avvikelser i användningen av <i>de</i> och <i>dem</i>			22	100%
	Fel i användningen av <i>de</i>		2	9%
	Fel i användningen av <i>dem</i>		5	23%
	<i>Dom</i>		15	68%

		Antal texter där som förekom stavningen <i>dom</i>	4	8%
<i>Van + vid/med</i>			15	100%
	<i>Van + vid</i>		7	46%
	<i>Van + med</i>		4	27%
	<i>Van + Ø</i>		4	27%

Tabell 2: Analys av de svenska texterna. Avvikelser från standardskriftspråket som förekom i de svenska texterna.

Analys av de isländska texterna				
			Antal	%
Texter			57	100%
	Texter som hade avvikelser		46	81%
	Texter som hade inga avvikelser		11	19%
Avvikelse	Specificerat	Mer specificerat	Antal	% av avvikelsen
Stavfel			74	100%
	Sär- och sammanskrivning		28	38%
	i/y, í/ý		8	11%
	Fel i stavning av ord/Skrivfel		38	51%
Meningar som inte slutar med punkt			40	100%
Uttryckssymboler			23	100%
	Uttryckssymboler i stället för punkt		19	82%
Fel med stora och små bokstäver			43	100%
	Stora bokstäver		30	70%
		Hundras med stora bokstäver	17	57%
	Små bokstäver		13	30%
Förkortningar			50	100%
	Erkända och vanliga förkortningar		33	66%

		<i>Rosa, þínu</i>	7	21%
	Mindre vanliga förkortningar		17	34%
Användning av <i>vantar</i>			19	100%
	Ackusativ i <i>vantar</i> (rätt)		13	68%
	Dativ i <i>vantar</i> (fel)		6	32%
Avvikelse i böjningen av verbet <i>vilja</i>			6	100%
	<i>Hann/hún vil</i>		5	83%
	<i>Ég vill</i>		1	17%

Tabell 3: Analys av de isländska texterna. Avvikelser från standardskriftspråket som förekom i de isländska texterna.

I det nästa kapitlet analyserar jag närmare de svenska och isländska texterna och jag diskuterar avvikelserna som förekom i texterna.

3. Analys av texterna

3.1 Analys av texterna

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur vanliga människor använder språket på ett informellt sätt. Jag analyserade texter på webbplatser där människor själva skriver en liten beskrivning av sina djur som behöver ett nytt hem. I det här kapitlet kommer jag att analysera de svenska texterna och skriva lite mer om vad som händer med svenska språket.

3.2 Förkortningar i de svenska texterna

Förkortningar			78	100%
	Erkända och vanliga förkortningar		43	59%
	Mindre vanliga förkortningar		32	41%
		Tecknet & för ordet <i>och</i>	20	63%

Tabell 4: Förkortningar i de svenska texterna.

Det finns många förkortningar som används i det svenska språket. Nuförtiden används dock ännu fler förkortningar, som man ofta knyter till sms-språket. Ylva Hård af Segerstad nämner att särskilt ungdomar använder nya typer av förkortningar och många engelska lånord i nya skrivmiljöer (som i sms och på internet). Hon skriver: ”Skrift i nya medier har ofta lite andra förutsättningar än vad traditionell skrift har och många gånger liknar det den spontana talsituationen.“ Hon nämner också att människor är väldigt bra på att anpassa sig vad som gäller språkbruket i vissa situationer (Hård af Segerstad 2005).

Man kan då konstatera att förkortningar och olika stavningar av ord har ett fotfäste i elektroniskt skrift. I en undersökning gjort av Danielle N. Gunraj, April M. Drumm-Hewitt och flera konstaterades det att människor behandlar texter som var handsrivna olikt än till exempel sms-texter (Gunraj et al. 2015). Hård af Segerstad

nämner dock att den ökade skriftanvändningen i olika medier eventuellt också kan sätta spår i texter som skrivs i andra sammanhang och för andra syften (Hård af Segerstad 2005).

Förkortningar av ord var mycket vanligt i de svenska texterna. Den vanligaste förkortningen i de svenska texterna var *pga* för *på grund av*. Andra förkortningar var t.ex. *lgh* för *lägenhet* och *ca* för ordet *cirka*. En skribent använde också *mkt* för ordet *mycket* och *lr* för ordet *eller*. Förkortningar nämns som avvikelser i tabellen ovan, men syftet är att jämföra hur ofta som användes erkända och oerkända förkortningar. Erkända och vanliga förkortningar är en kategori som tillhör förkortningar som kallas ”abbreviations” på engelska. De är förkortningar såsom t.ex. för ”till exempel” och *mvh* för ”med vänliga hälsningar”. Andra vanliga och erkända förkortningar är t.ex. *info* för ”information” och *vacc.* för ”vaccination”. Texter som hade erkända förkortningar och inga avvikelser från skriftspråksnormen räknas naturligtvis som helt korrekta. Mindre vanliga förkortningar är förkortningar såsom tecknet & för ordet ”och”, *lr* för ”eller” och *o/å* för ”och”. Av de 32 mindre vanliga förkortningarna var 20 tecknet &. De flesta förkortningarna i de här texterna tillhör den första kategorin.

Det tar inte mycket ansträngning för de flesta att tala. Man använder då fler ord när man talar än när man skriver. Det tar mer tid att skriva och därför vill man inte skriva så många ord, men ju snabbare man skriver desto fler ord använder man (Hård af Segerstad 2002:30).

Ylva Hård af Segerstad skriver att genom att förkorta och stava ord som de låter i e-post, chatt och textmeddelanden, kan man ofta spara tid, utrymme och ansträngning. På samma gång ger man sitt meddelande en spontan och informell ton (Hård af Segerstad 2005).

Det fanns sammanlagt 78 förkortningar i texterna. Till dessa förkortningar tillhör vanliga och erkända förkortningar men också till exempel tecknet + för ordet plus, och tecknet & för ordet *och*.

Den vanligaste förkortningen var *pga* för *på grund av*. Förkortningen *pga* användes 12 gånger och *pgv* en gång. Hela uttrycket *på grund av* användes endast fyra gånger. Förkortningen *pga* räknas inte som variation i språket, men genom att ta alla förkortningar med kan man jämföra hur vanligt det är att använda vanliga och ovanliga förkortningar. Andra förkortningar var t.ex. *lgh* för lägenhet, *ca* för ordet cirka och *vacc.* för ordet *vaccination*. Några förkortningar som användes i dessa texter är allmänt

mycket vanliga i svenskan men andra var mer okonventionella. En skribent använde t.ex. *mkt* för ordet *mycket* och *lr* för ordet *eller*.

Det fanns tre texter där ordet *och* alltid ersatts med tecknet & som förekom 20 gånger. Två texter hade förkortningen *å* och en text använde förkortningen *o* för ordet *och*. En text hade också *e* för *är*.

Det finns många förkortningar som används i det svenska språket. De är inte endast en del av informellt språkbruk. Förkortningar som till exempel *etc.* används också i formella texter. Nuförtiden används dock ännu fler förkortningar, som man ofta knyter till sms-språket.

Hård av Segerstad har analyserat e-post, chatt och textmeddelande och säger att det är kreativt att använda okonventionella förkortningar. Dessa förkortningar kan spara tid och utrymme för den som skriver, men de underlättar inte alltid läsningen (Hård af Segerstad 2005). Androutsopoulos nämner att på nätet utforskar man nya sätt på att använda standardspråk och inte-standardspråk. Man skriver t.ex. ord på ett lekfullt sätt vilket leder till visuell variabilitet. Som ett exempel nämner han *cu* för *see you* (Androutsopoulos 2011:8). Som exempel vill jag visa några meningar som förekom i texterna som jag analyserade:

- (1) Bör bo som ensamhund (men skulle nog även fungera med ranglåg tik
lr med kastrerad hane) bor just nu med 3 andra chihuahuor men är
då mkt stressad vid promenader.

Man måste läsa *lr* och *mkt* på det rätta sättet så att det blir förstått som ordet *eller* och *mycket*, särskilt om man förväntar att orden blir stavat som man här lärt sig. Ett annat exempel av kreativt språkbruk är den här meningen:

- (2) Vill helst hitta hem åt honom i söder Stockholm så vi kan
komma & hälsa på då & då & träffa honom.

3.3 Förkortningar i de isländska texterna

Förkortningar			50	100%
	Erkända och vanliga förkortningar		33	66%
		<i>Rosa, pínu</i>	7	21%
	Mindre vanliga förkortningar		17	34%

Tabell 5: Förkortningar i de isländska texterna.

Förkortningar av ord var mycket vanliga också i de isländska texterna. En del av dessa förkortningar används också i officiellt språkbruk, som till exempel *o.p.h* för *og þess háttar* ('och liknande') och *t.d.* för *til dæmis* ('till exempel'). Andra erkänns inte som bra språkbruk, som t.ex. *soldið* (av *svolítið*) (sv. 'lite') och *dáldið* (av *dálítið*) (sv. 'lite').

Sammanlagt fanns det 50 förkortningar i de isländska texterna. Den vanligaste förkortningen var *rosa* för ordet *rosalega* (sv. 'vansinnigt', 'super-'). Den användes sju gånger. Hela ordet användes fem gånger. *Soldið/svoldið* för ordet *svolítið* och *dáldið* för ordet *dálítið* användes sex gånger. Andra förkortningar som användes är t.ex. *bc* (för *border collie*) och *ofl/ogfl* ('och flera').

Tecken såsom & och + förekom inte i de isländska texterna som i de svenska texterna. Förkortningarna var generellt lite annorlunda än förkortningarna i de svenska texterna. De svenska texterna hade förkortningar för korta och vanliga ord, såsom tecknet & och *å* för *och*, *e* för *är* och *mkt* för ordet *mycket*, men de isländska förkortningarna var huvudsakligen erkända och vanliga. Ett exempel på en mindre vanlig förkortning är *ehv* för ordet *eitthvað* ('någonting').

3.4 Korta satser

Meningarna på de nya medierna är ofta ganska korta. Texter har blivit mer informationstätare, med kortare meningar (Språkrådet för Svenska institutet 2013). Man skriver också ganska korta texter i de nya medierna. Ylva Hård af Segerstad undersökte språkbruk på olika medier och resultaten var att i webchatt använde man i

genomsnitt nio ord, i sms-meddelande använde man ungefär 15 ord, i e-post 64 ord och i traditionella brev använde man i genomsnitt 433 ord. Hon nämner också en tysk undersökning där sms-texter i genomsnitt hade 13 ord (Hård af Segerstad 2002:212,254). Också i undersökningen gjort av Fiona Lyddy, Francesca Farina och flera året 2013, förekom det att meddelanden i deras undersökning i genomsitt hade 14 ord (Lyddy et al. 2013).

Sms-texter är annorlunda än texterna som jag undersökte, (en sms-text kan vara en mening), men texterna i min undersökning hade också ganska korta meningar. Meningarna hade i genomsnitt 12 ord i de svenska texterna och 15 i de isländska. De svenska texterna hade i genomsnitt 123 ord och de isländska texterna hade ungefär 177 ord. Om man jämför med Hård af Segerstads undersökning om webchatt, sms-meddelande, e-post och traditionella brev är meningslängden i texterna i min undersökning mitt emellan e-post och traditionella brev. Meningarna var dock korta såsom i sms-texter. Några satser hade bara två ord och saknade helt verben. Till exempel förekom de här satserna i texterna:

- (3) a. Inga sjukdomar.
- b. Kelen och social.
- c. Permanent.

Sådana satser förekom sju gånger i de svenska texterna och två gånger i de isländska texterna. I de isländska texterna var satserna de här:

- (4) a. Góð heilsa.
- b. Ljúf og góð.

Många av texterna var också mycket talspråkliga. Som exempel kan man nämna den här meningen:

- (5) Men tyvärr så ja, han jagar.

Uttrycket *så ja* är talspråk, men kanske används det för att det låter mer personligt.

Några av de svenska texterna hade en stil som påminner om stilen som man ser i t.ex. smarttelefoner. Som jag tidigare har nämnt kan man använda smarttelefoner för

att skriva sms-meddelande, chattmeddelande och även e-post, därför finns det kanske inte en ”smarttelefon-stil”. Tidigare var man tvungen att skicka korta sms-meddelande som var begränsade. Man behövde betala för varje meddelande. Nuförtiden kan man skicka hur många meddelande som helst och man betalar för internetanvändning. Man kan skicka meddelande med korta satser eller bara ett ord, eller nya satser i olika meddelande, nästan som på en lista. Man behöver inte tänka på varje meddelande. Ett exempel som inte verkade vara mycket genomtänkt är den här texten:

- (6) Det ingår lite saker som bur vattenflaska mat
 Så man behöver inte köpa något mer till den koppel, kam,
 mat skålar, leksaker,
 Den är ca 3 månader gammal
 Vi ska flytta till en mindre lägenhet så vi kommer inte ha
 mer plats för den
 Så nu ska vi hitta en ny ägare till den

En ny sats börjar i en ny rad under den föregående satsen som om skribenten hade tryckt ”enter” efter varje sats. Alla satser börjar med en stor bokstav, men slutar inte med punkt. Skribenten börjar nämna saker som ingår så som bur, vattenflaska och mat, och fortsätter lite senare med flera saker. En sats slutar med ett komma, vilket ser ut som om skribenten hade tänkt fortsätta den.

3.5 Användning av punkt, stora och små bokstäver och uttryckssymboler i de svenska texterna

Meningar som inte slutar med punkt			32	100%
Uttryckssymboler			7	100%
	Uttryckssymboler i stället för punkt		7	100%
Fel med stora och små bokstäver			18	100%
	Stora bokstäver		7	39%
	Små bokstäver		11	61%

Tabell 6: Användning av punkt, stora och små bokstäver och uttryckssymboler i de svenska texterna

Det fanns 32 meningar i 21 texter i de svenska texterna som inte slutade med punkt. Två texter hade inga punktar, men det var vanligast att ha bara några meningar i en text som inte avslutade med punkt. Ibland började en ny mening i en ny rad. Några skribenter använde också uttryckssymboler i slutet av meningar i stället för punkt. Man kan spara tid, utrymme och ansträngning när man skriver med små bokstäver och inte använder punkt, eftersom det är lättare och snabbare. Här är några exempel på meningar som inte avslutade med punkt:

- (7) a. [...]vi kan även skicka fler bilder om du/ni så nu önskar
Redan nu är det svårt för oss med tanke på att vi haft båda hundarna sedan deras födelse[...]
- b. Hör gärna av er vid intresse! ring gärna
- c. Hon har varit både ute och inne så för henne spelar det ingen roll så länge hon får kärlek <3
- d. Vi är fem små söta kattungar som är klara att få nya kärleksfulla hem sista augusti vi är gosiga mysiga å åter allt å torra går på kattlåda

De här exemplen visar olika bruk av skrift som inte använder punkt. I det första exemplet (7a) visar en stor bokstav och en ny rad att meningen slutar på ordet *önskar*. Det andra exemplet har en liten bokstav i början av meningen och den slutar inte med punkt. I undersökning gjort av Lyddy och flera, var den vanligaste förändring av standardstavningar att inte skriva en stor bokstav. Av alla avvikelser från standardstavning som förekom i deras undersökning, var det 22 % ord som inte började med en stor bokstav (Lyddy et al. 2013). Det tredje exemplet har ett hjärta i stället för en punkt, och det sista exemplet har ingen markering om var meningen slutar och en ny börjar.

Skriftspråket och talspråket påverkas av varandra. De har dock olika syfte och de fungerar på helt olika sätt. Ylva Hård av Segerstad nämner att skriftspråket faktiskt inte kan beskrivas som att representera tal. Det är den visuella formen av orden och grammatik, men talspråket innebär så mycket mer än bara ord därsom mycket av kommunikationen inte är verbal (Hård av Segerstad 2005:26).

Redan året 2001 skrev David Crystal att användning av skiljetecken kan vara ganska minimalt eller obefintligt i e-poster och chattmeddelande (Crystal 2001:89).

Danielle N. Gunraj, April M. Drumm-Hewitt och flera, gjorde en undersökning året 2015 av hur folk uppfattar punkten i olika sammanhang och medier. Enligt denna undersökning, är det inte alltid meningslöst att släppa punkten.

I deras undersökning frågade Gunraj et al. människor hur de uppfattade sms-texter där några avslutades med punkt, och några inte avslutades med punkt. Det konstaterades att textmeddelande som avslutade med en punkt ansågs vara mindre uppriktiga än textmeddelande som inte avslutade med punkt. Man kan då konstatera, att skiljetecken hade ett inflytande på hur dessa texter uppfattades. Enligt denna undersökning gäller det samma inte om texter som är handskrivna. Punkten behandlades annorlunda beroende på om den användes i ett sms-meddelande eller i en handskriven text. Det är intressant att enligt denna undersökning förmedlar punkten information som vanligen kommuniceras genom gester, pauser, ögon och utfyllnadsord (Gunraj et al. 2015:1069). De visar i en liknande forskning som gjordes i USA året 2013 där Ben Crair skriver:

The period was always the humblest of punctuation marks. Recently, however, it's started getting angry. I've noticed it in my text messages and online chats, where people use the period not simply to conclude a sentence, but to announce 'I am not happy about the sentence I just concluded.' ... 'No.' shuts down the conversation; 'No ... ' allows it to continue.

(Crair 2013)

Deras undersökning gjordes på ett annat språkområde och på ett annat medium, men som vi har sett, har språkbruk som knytes till t.ex. sms-språket funnit sin väg också till andra skrivmiljöer. Som ett exempel nämndes nya förkortningar i det föregående kapitlet.

Det är då inte omöjligt att i dessa texter som jag analyserade hade punkten också ett syfte, åtminstone ibland. Syftet med texterna som jag analyserade är att få människor till att vilja adoptera djur. De som inte använde punkt i meningens slut i de här texterna, gjorde det då kanske medvetet. Om skribenten förhåller sig negativt till punkten, eller tycker att den betecknar irritation, verkar det vara mer positivt att inte använda den, eller avsluta meningen med en uttryckssymbol. Om man vill få hjälp, är det viktigt att vara artig. Då kan det vara förståeligt att inte använda punkt, om man tror att den signalerar ovänlighet.

Uttryckssymboler användes sju gånger i fyra texter. De används ofta i datormedierad skrift, men vanligen associeras varken med standardskriftspråk eller med talspråk (Isenmann 2014:71). Dessa symboler används för att förmedla känslor som i talspråket vanligen uttrycks med t.ex. tonfall och ansiktsuttryck. Syftet är att göra det lättare att tolka skriften (Hård af Segerstad 2002:226). Av dessa symboler som används var sex så kallade ”smileys” och en var ett hjärta. De användes också antagligen för att väcka positiva känslor hos läsaren.

I åtta texter hade man problem med stora och små bokstäver. Oftast hade man en liten bokstav när man skulle ha haft en stor bokstav till exempel i början av meningar såsom i exemplet (8a), men ibland användes också stora bokstäver när det skulle ha varit en liten bokstav. Då var det oftast en fråga om att använda en stor bokstav när man skrev en hundras. Ibland fanns det dock också stora bokstäver i mitten av meningen utan någon uppenbar anledning som i exemplet (8b).

(8) a. [...]och tillökning i familjen . hör gärna av dej och skriv
några rader om dej/er .

b. Jag vill att hon hittar en djur kärleksfull familj Så hon
kan få mycket uppmärksamhet.

3.6 Användning av punkt, stora och små bokstäver och uttryckssymboler i de isländska texterna

Meningar som inte slutar med punkt			40	100%
Uttryckssymboler			23	100%
	Uttryckssymboler i stället för punkt		19	82%
Fel med stora och små bokstäver			43	100%
	Stora bokstäver		30	70%
		Hundras med stora bokstäver	17	57%
	Små bokstäver		13	30%

Tabell 7: Användning av punkt, stora och små bokstäver och uttryckssymboler i de isländska texterna.

Problem med användningen av punkt i slutet av meningen förekom i 22 isländska texter. De flesta meningarna som inte avslutade med punkt hade en uttryckssymbol på slutet. Det fanns nio texter som hade uttryckssymboler och tjugo texter som hade problem med stora och små bokstäver. En text hade nio uttryckssymboler, men oftast användes bara en i en text. Sammanlagt fanns det 23 uttryckssymboler i alla dessa texter.

I åtta texter hade man problem med stora och små bokstäver. Oftast hade man en liten bokstav när man skulle ha haft en stor bokstav (t.ex. i början av meningar), men ibland användes också stora bokstäver när det skulle ha varit en liten bokstav. Problem med stora och små bokstäver förekom i 43 gånger i de isländska texterna. I fyrtio gånger hade man problem med användningen av punkt i slutet av meningar. Här är några exempel av meningar som inte avslutade med punkt och som hade stora bokstäver när det skulle ha varit små bokstäver, eller små bokstäver när det skulle ha varit stora bokstäver:

- (9) a. [Hún er] góð og Vön börnum ! :) það fylgir með henni kattasandur og matur[...]
- b. [...]og láta klóra sér á bryngunni.hún er ógeld
- c. [...]en mamma hefur leyft mér að sofa uppí af og til :)

d. [...]að undanskildu gleðipissi sem getur komið þegar hann
hittir ókunnuga

Dessa exempel liknar de svenska exemplen, fastän användes uttryckssymboler oftare i de isländska texterna än i de svenska, och flera islänningar använde inte punkt i slutet av meningarna.

3.7 Pronomen

3.7.1 De/dem/dom

Avvikelser i användning av <i>de</i> och <i>dem</i>			22	100%
	Fel användning av <i>de</i>		2	9%
	Fel användning av <i>dem</i>		5	23%
	<i>Dom</i>		15	68%
		Antal texter där stavningen <i>dom</i> förekom	4	8%

Tabell 8: Pronomen. Avvikelser i användning av *de* och *dem*.

Det vanligaste grammatiska felet var felaktig stavning av *de* och *dem*. Det har varit en debatt kring användningen av *de*, *dem* och *dom* sedan slutet på 1960-talet (Abrahamsson 2007:2). Man kan inte skriva om fel i svenska texter utan att nämna debatten kring användningen av *de*, *dem* och *dom*. *De* är plural av pronomet *den*. *Dom* är enligt Svenska Akademiens Ordlista en vardaglig variant till *de*. Det är vanligt, men det har inte officiellt ersatt formen *de* ännu (Svensk Akademi 2009:516). *Dem* är objektform av pronomenet *de* men det används ibland också som subjektform i informella texter. Det används som subjektform antagligen därför att av skrivformerna *de* och *dem* ser formen *dem* mer ut som om det ska uttalas som 'dom'.

Felaktig användning av *de* och *dem* förekom i åtta texter sammanlagt 22 gånger. Visserligen vet några människor inte hur man skulle använda *de* och *dem* på ett korrekt sätt, men stavningen *dom* (som också räknades som en avvikelser) är ett medvetet val och erkänns som vardagligt språk. Följande är exempel på hur *de*, *dem* och *dom* användes i texterna:

- (10) a. Vet dock inte hur *dem* reagerar på andra djur.
- b. Vi har två katter till och *dom* två dominerar Bella.
- c. *Dom* har inga sjukdomar och båda är försäkrade i Agria.
- d. Men ni får gärna komma och titta på *dom*.
- e. [...]några gånger under *dom* senaste två åren.

Det första exemplet demonstrerar ett vanligt skrivfel. Därför att man ofta uttalar *de* och *dem* som *dom*, är det inte konstigt om man tycker att stavningen *dem* bättre skulle återspegla uttalet. Av formerna *de* och *dem* ser formen *dem* mer ut som den skulle uttalas som *dom*. De nästa två meningarna är exempel på hur *dom* används som en subjektform i stället för *de*. Den nästa meningen (10d) demonstrerar hur *dom* används som en objektform i stället för *dem*.

De är dock inte bara ett pronomen med subjekt- och objektform. Det används också som en artikel, men uttalas då också ofta som *dom*. Det sista exemplet (10e) visar att den gemensamma formen *dom* blir använt också när *de* används som en artikel. Men det uttalas inte alltid som *dom* som vi ser i det här exemplet som förekom i en text:

- (11) Har du *de* rätta hemmet så hör gärna av dig!

I den här meningen skrivs artikeln *det* som *de*. Det skulle stå *det* rätta hemmet i stället för *de* rätta hemmet. Om skribenten alltid uttalade artikeln *de* som *dom*, skulle han eller hon inte ha blandat ihop artikeln *de* och *det*. Givetvis kan det också vara ett skrivfel. I alla fall har vissa dialekter fortfarande skillnader mellan *de* och *dem* i talspråket. I en artikel på Institutet för språk och folkminnen nämns det att många har problem med *de* och *dem* (Institutet för språk och folkminnen 2014). Det har blivit den

fråga som uppfattas som den mest besvärliga. *De* fungerar som subjekt och bestämd artikel, och framför 'som' kan meningen analyseras på olika sätt. Det är en orsak till varför man inte kan övergå till enhets-dom utan att det blir komplicerad. Frågan om *de* och *dom* diskuteras regelbundet, men det kommer att ta lång tid innan det blir en reform (*Institutet för språk och folkminnen* 2014).

Argumentet att språkförändringar gör språket fattigare kommer alltid att finnas. Diskussionen om *de*, *dem* och *dom* var särskilt intensiv på 1970-talet. Då diskuterade man också om man skulle börja skriva *mej*, *dej* och *sej* i stället för *mig*, *dig* och *sig* (*Institutet för språk och folkminnen* 2014).

Lars-Gunnar Andersson skriver i boken *Fult språk – Svordomar, dialekter och annat ont* året 1985 att det finns skilda former *de* och *dem* för subjekt och objekt i personliga pronomen. Den vanligaste formen i talat språk är ett gemensamt *dom*, båda i subjektställning och i objektställning. Stavningen *dom* har dock blivit allt vanligare i skrift. Han gissar också att formen *dom* antagligen kommer att segra efter några generationer (Andersson 1985:138). Lasse Mannheimer skriver i dagbladsartikeln "Så ser framtidens språk ut" att det är den enda frågan som man på riktigt diskuterar. Men han påpekar att så länge det finns möjlighet för missuppfattningar i vissa sammanhang, blir den gemensamma formen *dom* inte använt i alla sammanhang (Mannheimer 2011).

Enligt Maria Kapla och Johannes Ståhlberg finns det indikation på att många blir osäkra på när man får skriva t.ex. *sen*, *sånt* eller *dom*, i stället för *sedan*, *sådant* och *dem*, och hur man stavar och böjer engelska lånord (Kapla och Ståhlberg 2011).

Ture Johannisson jämför *dom* med andra talspråkliga stavningar, som t.ex. *dej*, *sånt* eller *nåt*. Sådana stavningar demonstrerar olikheterna mellan tal och skrift, och också hur olika språkbrukare använder språket (Johannisson 1977:184). Förändringar och nya ord i språket är förväntat, men enligt artikeln skriven av Mannheimer tillhör *de* och *dem* pronomen och där förväntar man sig inte att ta in nya ord (Mannheimer 2011). Andersson nämner att subjekts- och objektsformer i andra person *jag/mig*, *du/dig*, *vi/oss*, och *ni/er* dock är ohotade (Andersson 1985:138).

Felaktig användning av *de* och *dem* och skrivformen *dom* förekom i sammanlagt 22 gånger i de svenska texterna. Dessutom fanns det också två exempel på fel användning av tredje person singularis, *han* och *honom*:

(12) a. Du/ni är seriösa och villiga att ge hom ett bra hem.

b. Då jag inte längre hinner med att ge han den tiden han behöver med träning och det han förtjänar så väljer jag att omplacera honom.

I det första exemplet är det antagligen bara en fråga om ett skrivfel, *hom* i stället för *honom*, eller en okonventionell förkortning. Det andra exemplet använder dock inte rätt kasus, det har *han* i stället för *honom*. Andersson påpekar att många tycker att det låter fult om man använder formen som inte tycks vara grammatiskt rätt i dag, såsom ”jag såg han” i stället för ”jag såg honom”, men från rätt till fint och från fel till fult är det inte långt. Som Andersson skriver: ”En och samma språkliga form kan alltså bedömas olika beroende på vem som använder den och var den används” (Andersson 1985:46,137). Ett annat sådant fel som han nämner är uttrycket ”han är större än mig” i stället för ”han är större en jag” (Andersson 1985:46).

Den gamla och ursprungliga ackusativformen var dock *han* och den går tillbaka till en mer än tusenårig svensk tradition. Formen *honom* används i detta sammanhang bara i nyare tid (Andersson 1985:137). Det här exemplet visar att det finns variation i språket och att det beror på vilken historisk period det gäller vilken form anses som den ”enda rätta” formen. Det är inte omöjligt att i framtiden blir den gamla formen *han* den rätta formen, eller att då blir båda använt men t.ex. i olika sammanhang.

Ett annat stavfel eller skrivfel som förekom i en text var det här:

(13) [...]person som har tid för dem och kan ge de en hel del kärlek.

Det är intressant, är att skribenten använder först formen *dem* och sedan *de*. Skribenten vet att det finns en skillnad mellan *de* och *dem* och han eller hon bestämmer sig för att inte använda skrivformen *dom* som kombinerar båda formerna. Eftersom skribenten använder båda *dem* och *de*, kan man fråga sig om det senare *de* är ett medvetet val, såsom hos skribenten som skrev ”ge han” i stället för ”ge honom”. Det kunde då vara en fråga om att använda olika kasus, som i Anderssons exempel med ”jag såg han/honom”.

Frågan om *de*, *dem* och *dom* blir handlat om regelbundet, men det kommer att ta lång tid innan *dom* blir allmänt accepterat. Det tar då antagligen lite mer tid förrän t.ex. formen *dom* blir använt i alla sammanhang.

3.7.2 Mej/dej/sej

Många av språkets vanligaste ord har två stavningar, där den ena används i formellt skriftspråk och den andra är mer talspråksnära, som t.ex. *mej*, *dej*, *sej*, *eran* och *dom*. Det finns en fråga till Språkrådet från året 2003 om man kan använda dessa former i skriftspråk. Språkrådet svarar, att de kan accepteras i ledigt skriftspråk som t.ex. i privata brev eller texter där man vill återge talat språk, men därför att dessa former inte återger alla svenskars talspråk är det bra att det finns neutrala riksformer som *de* och *sig*. Språkrådet skriver att formerna *mej*, *dej*, *sej* och *dom* var relativt vanliga på 1970-talet, men har i dag nästan försvunnit till förmån för *mig*, *dig* och *sig* (Språkrådet 2003).

Texterna i min undersökning är inte privata brev, men de skrivs i ett sammanhang som inte kräver formellt skriftspråk. Den talspråkliga stavningen *dej* förekom dock bara i en text i min undersökning. Svaret i Språkvården från Språkrådet antyder dock att talspråkliga stavningar inte var så vanliga året 2003 än de var på 1970-talet. Det är inte möjligt att dra slutsatser om användningen av talspråkliga stavningar i materialet i den här uppsatsen.

3.7.3 Våran och eran

Ett annat vardagligt uttryck som förekom i texterna i min undersökning var formerna *våran* och *eran*. *Våran* är en vardaglig variant till *vår*, och *eran* är en vardaglig variant till *er*. Formen *våran* användes fem gånger och *eran* användes en gång.

(14) a. Vi har beslutat att vi måste göra oss av med våran
renrasiga tik Nova[...]

- b. Med sorg i hjärtat måste vi tyvärr hitta ett hem åt
våran lille Charlie som är blandras med norsk
skogskatt (han ser mer ut som en norsk skogskatt &
har rasens personlighet) ☺
- c. Skicka ett mail och berätta lite om vem du/ni är, vad
du/ni har för intressen och vad du/ni gör på eran
fritid samt vart du/ni bor.

Enligt Svensk ordbok, utgiven av Svenska Akademien, är *vår* den vanliga formen, och *våran* och *vårat* är vardagliga former. Det nämns dock att *våran* och *vårat* har används sedan ca 1420 och att de är ursprungliga böjningsformer av pronomenet *vår* (Svensk Ordbok 2009:3579).

I medeltida svenska hade adjektiv och pronomen särskilda former för nominativ, ackusativ, dativ och genitiv. I maskulinum singularis var ändelsen *-an* eller *-n*. Det finns fasta uttryck där ändelsen ännu lever kvar, så som t.ex. *ljusan låga* och enligt Bertil Molde har formerna *våran* och *eran* levt kvar delvis på grund av stöd från sådana uttryck med adjektiv på *-an*. Det finns också neutrumformerna *vårat* och *erat* (Molde 1992:226).

Fastän formerna *våran* och *eran* är gamla, används de nuförtiden på annat sätt än de i äldre tid. De används nu som båda subjekts- och objektsformer. Emellertid, så som Molde påpekar, tillhör dessa former sedan länge framför allt talspråk och talspråkshärmande skriftspråk (Molde 1992:226).

3.8 Andra intressanta saker som förekom i de svenska texterna

Stavning av sammansatta ord verkade inte vara ett stort problem hos de svenska skrivarna i denna undersökning. Stavfel förekom 19 gånger i de svenska texterna. Fel med stavning av sammansatta ord förekom endast åtta gånger i texterna; de var *ute katt*, *tids brist*, *portugisisk vatten hund*, *mellan silver pudel*, *veterinär besiktigad*, *foder*

allergiker, mat skålar och *stress nivå*. En förklaring på bra stavning kan till exempel vara stavningskontroll. Oavsiktliga skrivfel förekom 12 gånger.

En annan intressant sak i de svenska texterna är hur negationen används. Gertrud Pettersson nämner i sin bok *Svenska språket under sjuhundra år* att det finns förändringar i det svenska språket, till exempel i relationen mellan synonymer. Som ett exempel nämner hon de tre svenska negationerna: *inte*, *icke* och *ej*. Pettersson påpekar att för hundra år sedan var *inte* ett klart talspråkligt ord, och man använde *icke* och *ej* i skriftspråket. Hon skriver att nuförtiden är *inte* däremot ett stilistiskt helt neutralt ord, men *icke* och *ej* låter ålderdomligt och spelar en marginell roll i språkbruket (Pettersson 1996:77).

Det som var intressant i texterna som jag undersökte, var att trots att de här texterna ofta var skrivna på ett stilistiskt informellt sätt, korrelerar användningen av negationer inte helt med det som Pettersson skriver. Negationen *ej* förekom i fyra texter sammanlagt fem gånger. Följande är exempel på hur negationen användes i texterna:

- (15) a. Gillar inte att bli lämnad ensam, kortare stunder kan fungera men ej längre stunder.
- b. Lillan är chipmärkt men ej registrerad[...]
- c. Bör ej bo med yngre barn, men tonåringar fungerar bra.

Dessa texter var ofta skrivna på ett ganska informellt sätt – en text som hade negationen *ej*, använde också systematiskt alltid subjekt- och objektsformen *dom*. Uttrycket ”bör ej bo med yngre barn” användes i samma text och förkortningar *mkt* och *lr*. Man kan då konstatera, att negationen *ej* inte är ännu helt ur bruk och det har kanske även fått en mer vardaglig nyans.

Det var också intressant att se variation med bruket av prepositioner med ordet *van*. Som ett exempel, förekom de här meningarna i texterna som jag analyserade:

- (16) a. De är vana med barn.
- b. [...]kanin som är van vid att inte sitta i bur[...]
- c. Han är van andra hundar.

Om man söker ”van vid” på Google, får man 559,000 resultat och om man skriver ”van med” får man 244,000 resultat (Google 2016). Jag använde inte Google för att se vad som är rätt eller korrekt språkbruk, men därför att det är intressant att söka efter ord eller uttryck eftersom det ger en indikation på hur ofta dessa uttryck används, när man tänker på språket som används ”här och nu”. Det ger i sin tur en uppfattning om hur vanliga dessa uttryck kanske är. Det svenska korpuset ”korp” ger ett liknande resultat: när man söker ”van vid” får man 14005 resultat och 1607 när man skriver ”van med”, som används ofta i mer inofficiella genrer (Borin et.al 2012) Resultat som förekom på Google och Korp korrelerar med bruket av *van vid* och *van med* i min undersökning. *Van vid* förekom i sju texter och *van med* förekom i tre texter. Uttrycket *van*, utan preposition, förekom i fyra gånger. Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien säger att man gör van vid någon eller något, som tyder på att man borde skriva *van vid* (Svenska Akademien 2009:3600).

3.9 Stavfel i de isländska orden

Stavfel			74	100%
	Sär- och sammanskrivning		28	38%
	<i>i/y, i/ý</i>		8	11%
	Stavfel/Skrivfel		38	51%

Tabell 9. Stavfel i de isländska orden.

Det vanligaste felet som förekom i de isländska texterna, var fel i stavning av ord. Det fanns 74 ord som inte stavades rätt. Vanliga förkortningar såsom *svoldið* räknades inte med. Av dessa ord var 28 sammansatta ord. Exempel på sammansatta ord som skrevs isär är: *heilsufars skoðanir* (’hälsokontroll’), *grunn skipanir* och *inni kisi* (’innekatt’), fastän ordet *útikisi* (’utekatt’) användes i den samma meningen. Det vanligaste sammansatta ordet som skrevs isär var *framtiðar heimili* som förekom fyra gånger. Det fanns också exempel på några uttryck som skrevs som sammansatta ord, fastän de vanligen skulle skrivas isär. De var: *þessvegna* och *hinsvegur*.

Det var också vanligt att skriva prepositioner samman som ett ord: *uppi* (*upp í / uppi í*) förekom fyra gånger och *inná* (*inn á / inni á*) förekom tre gånger. Uttrycken *uppá* (*upp á / uppi á*), *uppúr* (*upp úr*) och *útum* (*út um*) förekom en gång i texterna.

3.9.1 Bokstäverna y och í

Det är också ganska vanligt för islänningar att inte vara säkra på när man ska skriva *i/i* och *y/y*. De uttalas på samma sätt, och många vet inte på vilka grunder några ord stavas med *i* och andra med *y*.

I forna tider fanns det en skillnad i uttalet av *i* och *y*. Vokalen *i* uttalades ungefär som i dag, men vokalen *y* var mer rundad, liksom i svenska. Det ändrades och på 1400-talet hade uttalet av *y*, *y* och *ey* fått det samma uttalet som *i*, *i* och *ei*. Stavningen förändrades inte så mycket, dock föreslogs det på slutet av 1800-talet att ändra stavningen så att den skulle vara närmare uttalet. Det ansågs emellertid vara viktigare att inte förlora känslan av ordens ursprung. De sista förändringarna i stavningen gjordes året 1974, när *z* byttes till *s*, men det fanns inte stöd för att ändra *y* och *y* till *i* och *i* (Kvaran 2004).

Skriftspråket är ofta närmare de äldre generationers uttal. Det var också vanligare på Island under reformationen att folk kunde läsa och skriva, än i de andra nordiska länderna (Ottósson 1990:15). Genom att ha en konservativ stavning, kan folk läsa äldre texter fastän uttalet förändras. Om man ändrar stavningen i några ord, frågar man sig om det inte skulle ändra stavningen i andra ord också, därför att språket utvecklas hela tiden. Fastän isländska är ett konservativt språk är det dock intressant att se att den sista stavningsreformen i svenskan gjordes året 1906 och den sista reformen i isländskan gjordes året 1974.

Bokstaven *y* har dock inte alltid funnits i isländska. På 1600-talet användes bokstaven *y* inte när Árni Magnússon var ung. Han bestämde att ta upp den igen därför att han tyckte det var en viktig del av bra stavning. Han bestämde också att skriva *hver* i stället för *hvör*, och *einn* i stället för *eirn* fastän de sistnämnda var närmare uttalet på hans tid (Ottósson 1990:23).

Trots att det kan vara svårt att använda *y* och *i* på det rätta sättet, verkar det inte vara ett behov för att förena *y* och *i* i till exempel ett gemensamt *i*. I texterna som jag

undersökte förekom det att folk försöker använda båda *y* och *i*, och det finns inte en tendens för att t.ex. skriva alla *y*-bokstäver som *i*-bokstäver. Det fanns fyra ord som skrevs med *i* eller *í* i stället för *y* eller *y* och de var: *hlíðin*, *smeik*, *stigg* och *leifir*. Fyra skribent använde *y/y* i stället för *i/i* och det var särskilt intressant att detta stavfel förekom i mycket vanliga ord. Orden *finna*, *finnst*, *sínu* (böjning av ordet *sinn*, 'sin') och *þiggja* förekom som *fynna*, *þyggja*, *sýnu* och *fynst*.

(17) a [Hann] sefur bara í ballinu sýnu

b. þetta fynst honum mjög gaman[...]

3.9.2 Stavfel och skrivfel

Stavfel och skrivfel förekom 38 gånger i texterna. Stavfel betyder i detta sammanhang fel som man gör när man inte är säker på hur ett ord stavas rätt, t.ex. *aðskilnaðarhviði* i stället för *aðskilnaðarkvíði* ('separationsångest'). Skrivfel är fel som man inte nödvändigtvis är medveten om och man inte hade för avsikt att skriva, t.ex. *hú* i stället för *hún* ('hon') eller *hvejta* i stället för *hvetja* ('uppmuntra'). Ibland kan det vara svårt att skilja mellan stavfel och skrivfel. T.ex. i den följande meningen vet man inte om skribenten inte vet att *spent* faktiskt skrivs som *spennt*, eller om det var ett oavsiktligt fel.

(18) Hún verður sár þegar maður fer en verður rosa spent

þegar maður kemur heim

Andra exempel på sådana fel är *þannig hátrinn* (*hátturinn*) och *á morgnanna* (*á morgnana*). Några andra fel var t.ex.: *tiltörlega* i stället för *tiltölulega*, *kur* i stället för *kjur*, och *vegna fluttinga* i stället för *flutninga*. Då var det antagligen fråga om stavfel.

Flera exempel på stavfel som förekom i texterna är: *annann hund*, *vegna hinns hundsins* och *annara kata*. I orden *annar* och *hinn* kan det vara svårt att veta när det bör vara dubbel konsonant, t.ex. *annan* och *annarra*, inte *annann* och *annara* och *hins* inte *hinns* (*Beygingarlýsing íslensks nútímamáls* 2016). En skribent böjde *á svölunum* som *á svölinum*.

Exempel på skrivfel som förekom i texterna är: *ég ét í blokk* (*ég er í blokk*), *því miðut* (*því miður*) och *skemmtilegi kettir* (*skemmtilegir kettir*). Några skrivfel kan också vara på grund av automatisk korrigering, t.ex. *fullkominn heimilishund úr* (*heimilishundur*). Det fanns också flera sådana skrivfel. En text hade alltid ordet *að* (sv. *att*) som *Ad* ("Og er mjög bilveikur og illa við Ad vera í bíl."). Tre texter hade alltid ett frågetecken i stället för bokstaven *ð* ("vegna lei?inlegra a?stæ?na").

Det var också intressant att se att några skribenter inte använde accenter eller använde fel accenter, t.ex. *lata halda a ser* (*láta halda á sér*) eller *Pires er 11 ára ljúflingur sem elskar knùs* (*ára ljúflingur sem elskar knús*). Det förekom i sju texter. Det som var intressant, var att trots att alla andra ord skrevs med fel accent, fanns det alltid ett eller två ord som plötsligt hade de rätta accenterna i texterna. En förklaring kan vara t.ex. stavningskontroll i smarttelefonen. Enligt Isenmann finns det inte alltid ett behov för standard stavning, därför att inte-standard stavningar inte leder till missförstånd. Hon påpekar också att alla smarttelefoner har inte isländskt tangentbord (Isenmann 2014:87).

Andra enstaka fel som förekom i texterna var t.ex. dativ i meningen *þegar hann vill morgunmatinn sinni*, i stället för ackusativ *morgunmatinn sinn*. Det possessiva pronomenet står i dativ femininum då det borde stå i ackusativ maskulinum. Ett annat exempel är *gert þarfir sín* i stället för *þarfir sínar* eftersom *þarfir* är femininum pluralis. De här kan dock också vara skrivfel.

Det fanns ett ord i dessa texter som kan nämnas som ett exempel på de flesta kategorierna av stav- eller skrivfel. Det är ordet *kúrudýr*, som förekom som *kúru dýrið*, *kurudyr* och *kúridyr*.

3.10 Grammatiska fel i de isländska texterna

3.10.1 Fel i genus

Man kan säga att isländska är grammatiskt mer komplicerad än svenska. Substantiven har tre genus: maskulinum, femininum eller neutrum och adjektiven korrelerar med dem. En skribent använde dock alltid maskulinum när han eller hon använde feminina

substantiver, t.ex. *hún var skilinn eftir* i stället för *skilin*. En annan skribent använde feminint adjektiv efter ett maskulint ord som det visas i det följande exemplet:

- (19) En við eigum einn annan kött fyrir sem er orðin gömul
og hún er alls ekki sátt við að hafa annan kött á heimilinu
og hvað þá kettlingana.

Eftersom ordet *köttur* ('katt') är ett maskulint ord, borde man skriva: "En við eigum einn annan kött fyrir sem er *orðinn gamall*[...]"

3.10.2 Ég vil *eller* ég vill

Avvikelser i böjningen av verbet <i>vilja</i>			6	100%
	<i>Han/hún vil</i>		5	83%
	<i>Ég vill</i>		1	17%

Tabell 10. Avvikelser i böjningen av verbet *vilja*.

Ett grammatiskt fel som förekom fem gånger var fel böjning av verbet *vilja* ('vilja'). Det böjs i första person singularis som *ég vil* och i tredje person singularis som *hann/hún vill*. I texterna som jag analyserade förekom dock *ég vill* en gång och *hann/hún vil* fem gånger. Redan året 1996 fanns det en namnlös artikel i *Morgunblaðið* om tendensen för fel böjning av verbet *vilja* (Morgunblaðið 1996).

Enligt *Beygingarlýsing íslensks nútímamáls* er det ganska vanligt att säga *ég vill* i stället för *ég vil*, men det anses inte vara bra språk (*Beygingarlýsing íslensks nútímamáls* 2016). Sverrir Páll Erlendsson påpekade året 2001 också att särskilt ungdomar ofta använde verbet *vilja* felaktigt i första person singularis. Enligt honom är det fråga om att förenkla språket, man använder formen *vill* i tredje person singularis. Han nämner också att hans elever tycker att det låter svagt och artig att säga *ég vil*, och om man vill låta mer krävande och bestämd är det bättre att säga *ég vill*. Han nämner också att ibland säger man också *hann vil* när man vill vara artig, i stället för *hann vill* (Erlendsson 2001).

Som det nämndes i det föregående kapitlet, har isländska genus i substantiv och adjektiv. Om en man säger att hann er hungrig, är hann *svangur*, men en kvinna er *svöng*. Dubbel *l* visar ofta att ordet är maskulinum. Till exempel hälsar man på en man genom att säga *sæll*, men säger *sæl* till en kvinna. En förklaring på skillnaden mellan *ég vil* och *vill* kunde då också vara det att det låter feminint att säga *ég vil* och maskulint att säga *ég vill*.

Haraldur Bernharðsson nämner att det finns undersökningar som visar att barn börjar använda verben i tredje person innan de börjar använda dem i första person. Det är då ganska vanligt för barn att använda böjningar i tredje person i första person också. Det finns en tendens att försöka att få överensstämmelse i verbböjningssystemet och eftersom verbet *vilja* passar i mönstret därsom verbet böjs på samma sätt i de första och tredje personerna, är det inte konstigt att böjningar som *ég vill*, *þú vilt*, *hann/hún vill* och *ég vil*, *þú vilt*, *hann/hún vil* har dykt upp i språket. Det har hänt med till exempel verbet *vera* ('vara') som böjdes som *em*, *est*, *es* men nu böjs som *ég er*, *þú ert* och *hann/hún er*. Det är inte otänkbart att flera verb utvecklas på samma sätt (Bernharðsson 2005:69,83,89).

I min undersökning förekom *ég vill* en gång, och det verkade vara en man som använde det. Det var ganska vanligt att skriva *vil* i stället för *vill* i tredje person singularis. Formen *vil* i tredje person singularis förekom fem gånger. En skribent använde det i två texter (det fanns några annonser för de samma katterna), som betyder att det inte var ett skrivfel. Man kan då konstatera att felaktig böjning av verbet *vilja* inte längre gäller bara första person singularis, men också tredje person singularis.

Som Haraldur Bernharðsson nämnde, har barn en tendens att förenkla språket. De vill ofta använda den samma böjningen för första person och tredje person, i detta fall antingen *ég vill* och *hann/hún vill* eller *ég vil* och *hann/hún vil* (Bernharðsson 2005:72). Enligt hans teori, skulle samma skribent systematiskt använda antingen *vil* eller *vill* i båda första och tredje person, men därsom det inte förekom ofta är det inte möjligt att dra några slutsatser från materialet i den här undersökningen.

I texterna som jag analyserade användes *vil* i tredje person singularis fyra gånger efter ett feminint ord (*hún/mamma/Freyja/Lena vil...*) och en gång efter ett maskulint ord (*hann vil*). Därför kan man också konstatera, att det inte bara är en fråga om femininum och maskulinum. Förmodligen är det en fråga om förenkling i språket, men det är inte uteslutet att det också kan vara tvärtom. Kanske använder någon det för att låta artigt som Sverrir Erlendsson föreslog.

3.10.3 Användning av dativ med verbet vanta

Användning av <i>vantar</i>			19	100%
	Ackusativ med <i>vantar</i> (rätt)		13	68%
	Dativ med <i>vantar</i> (fel)		6	32%

Tabell 11. Användning av dativ med verbet vanta

Det finns en tendens i isländska att använda dativ i stället för ackusativ. Det vanligaste exemplet är att säga *mér langar* eller *mér vantar* i stället för *mig langar* och *mig vantar*. Det är ganska vanligt att använda dativ i stället för ackusativ, men officiellt (t.ex. i skolan och på media) är det fel (Svavarsdóttir 1982:23-24).

I texterna förekom dativ i stället för ackusativ sex gånger. Det förekom alltid med verbet *vanta* och var alltid i tredje person singularis. Det var intressant att alla exempel förekom med samma verb och alltid i femininum tredje person singularis. Fyra gånger var det ”henni vantar”, en gång ”Snowball minni vantar” och en gång ”Þessari elsku vantar gott og ástríkt heimili.”

Redan året 1929 skrev Helgi Pjetursson en artikel i bladet *Vísir* om tendensen att använda dativ när det skulle ha varit ackusativ. Han kallade den här tendensen *þágufallssýki* (eller *dativitis*) – han ansåg den som en sjukdom och försämring av språket (Pjetursson 1929).

På 1980-talet var det vanligt i hela landet att använda dativ i stället för ackusativ, särskilt av mindre utbildade människor. Det var också vanligast att använda dativ i tredje person singularis. I första person singularis var det vanligt att använda ackusativ – kanske därför att man ofta använder första person som ett exempel (Svavarsdóttir 1982:19-20,34).

Dativ används oftare än ackusativ i opersonliga konstruktioner – till exempel när man är kall eller det gör ont, säger man *mér er kalt* och *mér er illt*. Ackusativ används bara med några verb, som betyder att det är mer sannolikt att använda dativ om man inte är säker på vilket som är korrekt. Man kan säga att det är ett försök på att förenkla språket. Det anses inte som bra språk, men under de senaste åren har kampen mot det kritiserats för att vara hopplöst. Ofta används dativ av mindre utbildade människor, och därför säger Ásta Svavarsdóttir att det kan kallas en ”samhällsklassbunden dialekt” (Svavarsdóttir 1982:23-24). Fastän man länge har

försökt att utrota det från språket, har det kommit för att stanna. Det är inte längre någonting som man försöker att kämpa mot.

3.11 Påverkan av andra språk i svenska och isländska

När samhället förändras, till exempel på grund av tekniska utvecklingar, behöver man nya ord för nya saker och fenomen, och det påverkar ordförrådet (Andersson 1985:217). Nya ord skapas och blir en del av språket, när gamla ord tas ur bruk och så småningom försvinner helt, eller laddas med nya innebörder (Pettersson 1996:76, Ståhle 1977:209). Nybildningen måste dock motsvara ett behov, och den måste anpassas till språkets grammatiska system och regler för ljudbildning och ljudkombination. Ordet måste också finna resonans inom kollektivet (Malmberg 1964:94-95).

Nuförtiden har vi t.ex. många teknologiska, psykologiska och politiska lånord. Paillard påpekar i boken *Vad händer med svenska språket?* att vi behöver ord för det som vi upplever. Han nämner också att många av dessa ord som nyligen har lånats in är abstrakta, och ändar på *-gi*, *-ti*, *-ism* och *-ing*. Ord med dessa ändelser mångfaldigas, och som exempel nämner han orden *ekologi*, *meritokrati*, *nationalism*, *verbalisering*, *katalogisering*, *polarisering* och flera (Paillard 1977:102,106). När samhällets behov för nya ord förändras, får vi en hel del nya ord i ordförrådet. Man börjar till exempel oftare använda utländska ändelser som *-gi* och *-ism* i nya ord. Det leder till att ändelserna blir mera vardagliga och slutligen integreras de i språket så att de blir en levande del av språket, och också används i andra ord, och därmed utvecklas språket.

När det kommer nya termer och saker som behöver ord, finns det två sätt som huvudsakligen används i svenskan, enligt Brunstad. Det första är att använda svenska ord som redan finns, t.ex. *skrivare* (och inte *printare*) och *e-post* (inte *mail*). Det andra sättet är att skapa nya termer som passar med svensk grammatik och stavning (Brunstad 2001:229).

Varifrån orden lånas in förändras genom tider. Språk som anses ha mer prestige påverkar andra språk. Det måste vara något slags kulturell kontakt, mänsklig verksamhet, för att ord lånas in i språket. Sådana kontakter har berört olika delar av den svenska befolkningen. Man brukar ofta räkna med fyra stora långgivare i svenskan:

de klassiska språken (främst latin, fastän de grekiska orden har oftast först lånats in i latinet och sedan förmedlats till andra språk), lågtyska, franska och slutligen engelska. På 1300-talet fick svenskan lånord från det latinska språket. Lågtyskan hade ett speciellt stort inflytande från senare delen av medeltiden fram till början av 1600-talet. Franskan hade inflytande från 1600- till 1700-talet och engelskan från 1900-talet. Många av de ord som vi har fått från franska eller engelska har sitt ursprung i de klassiska språken (Pettersson 1996:119).

Ännu på 1930-talet ansågs engelskan vara det språket som utövat det obetydligaste inflytandet på det svenska ordförrådet. Engelska lånorden har dock funnits på vissa områden relativt länge. De är till exempel affärsliv, industri, teknik, kläder och mode och maträtter och drycker (Pettersson 1996:128). Men nu efter den tyska vågen från medeltiden till 1600-talet, och den franska vågen på 1700-talet, kommer den engelska (Paillard 1977:101).

Från mitten av 1900-talet har engelska varit det vanligaste språket som svenskan har lånat från. Frågan är, vilket språk blir det nästa språket som påverkar svenska i mycket hög grad. Man vet heller inte vilket språk som blir det nästa stora invandarspråk. Brunstad påpekar att i själva verket har Sverige flera invandrare än de andra nordiska länderna. När Darwins utvecklingslära blev en viktig teori bland forskare på slutet av 1800-talet, dominerade tankar om Sverige som stormakt i samhället. Då ville makthavare assimilera andra språk och ha svenska som stormaktsspråk. Det tog lång tid för Sverige att ratificera rättigheter för minoritetsspråk och minoriteter (Brunstad 2001:232-233). Det har varit en helomvändning sedan då, och Sverige har en av de mest liberala och progressiva modeller för modersmålsundervisning i Norden. Det betyder också att Sverige har en högre förekomst av invandarspråk än de andra nordiska länderna. Å andra sidan har flera argumenterat för mer assimilation. På grund av allt detta är frågor om språk och nation ganska komplexa i Sverige (Brunstad 2001:233-234).

Man skulle tro att i en värld med globalisering och kriser som leder till ökad immigration, skulle språken också ständigt påverkas av varandra. Men om man betraktar historien, kan man dock konstatera att många invandarspråk inte har tillräcklig mycket prestige för att ha en stor påverkan på svenska.

Svenskan har alltid fått lånord från andra språk, också på stormaktstiden, men dessa språk ansågs som språk som hade mer prestige än svenska – även enligt svenska

makthavare. Svenskan har däremot fått väldigt få lånord från t.ex. minoritetsspråken, som inte har haft mycket prestige.

Nuförtiden är det nästan nödvändigt att kunna engelska i Sverige. Man använder engelska på universitetet, på arbetsplatser (särskilt när det gäller teknologi), i den mer internationaliserade sektorn och inte minst i nya medier och ny teknologi (Brunstad 2001:228). Det är ett problem när man bara använder engelska inom ett område. I högre utbildning (särskilt i synnerhet teknik och naturvetenskap) används engelska nästan enbart. Också i t.ex. reklam och ungdomskultur har engelska ofta en högre prestige. De engelska orden och uttryck lånas in på allt fler olika område, dock är de viktiga och frekventa orden i samhället fortsatt svenska. Många ord får också en försvenskad stavning och böjning, som *mejl*, *dejt*, *skanna* och *containrar*. Svenskan får dock också lån av skrivkonventioner som krockar med de svenska regler, som t.ex. engelsk genitivapostrof (*Anna's*) och punkt som decimaltecken (*FM 105.5*) (Språkrådet för Svenska institutet 2013). När det gäller uttalet på svenskan skulle det vara logiskt att anta att *mail* skulle skrivas *mejl* liksom lånordet *tape* skrivs som *tejp* på svenska, men så är inte alltid. Lånord lånas in på olika sätt på olika tider och preferenser förändras.

Enligt Endre Brunstad finns det fyra olika sätt för att låna engelska ord. Han kallar dessa strategier direkt lån, hybridlån, indirekt lån och pseudolån. Ett exempel på ett direkt lån är till exempel ordet *deadline*. Ordet är bildat av främmande element. Ett hybridlån är en kombination av båda främmande och inhemska ordelement. Till att bilda ett indirekt lån använder man inhemska element, men förebilden är ett främmande ord. Till sist är ett pseudolån ett lån med främmande element, men på så sätt som inte är vanligt i språket lånet kommer från. Ibland lånas ord in också på ett muntligt sätt, och inte genom skrift (Brunstad 2001:75,217).

Engelska har ett starkt fotfäste på många kulturella områden och i subgrupper, som betyder att det sprids på många nivåer. Som Brunstad påpekar sprider engelska också från nedan i samhället, och inte bara från ovan. Han nämner en undersökning där forskare intervjuade 200 människor och resultaten visade att det inte finns någon allmän negativ åsikt mot engelska lån i svenska (Brunstad 2001:116,234).

Det finns många lånord i svenskan som återfinns inom olika ämnesområden, och de har assimilerats i mycket hög grad så att det inte längre är lätt att identifiera dem som lånord. Som exempel kan man nämna lånord från lågtyskan och franskan:

herre, hjälte, rådhus, fönster, frukt, skön, språk, fråga och biljett, butik, byrå, genre, elegant.

I texterna som jag analyserade fanns det många ord som ursprungligen har varit lånord, men det är svårt att säga vilket språk de har lånats från. Många ord som antagligen har lånats in från engelskan har sitt ursprung i de klassiska språken. Andra, nyare lånord som förekom i texterna är t.ex. *tufft, tuffing, chans, mail/mejl* och *clownen*.

Alla lånorden måste anpassas till efter svenskans grammatiska system och regler för ljudbildning och ljudkombination. Det är dock inte alltid självklart hur det görs. Ordet *mail* eller *maila* förekom sex gånger och stavningen *mejl* och *mejla* användes två gånger. Oftast var det i neutrum, *ett mail/mejl*, men en skribent använde också utrum: "...kollar aldrig min mail..." Man kan då konstatera, att det är vanligast att säga *ett mail*, men man kan också skriva *ett mejl* eller använda neutrum och skriva *en mail* och kanske även *en mejl* dock det förekom inte i min undersökning. I SAOB finns det varianterna *mejl, e-brev, e-post* och *e-mail*. Enligt Svenska Akademiens ordlista betyder *mejl* antingen det samma och *e-brev* eller *e-post*. Om man använder ordet som *e-brev* är det då i neutrum, *ett mejl* och om man talar om *e-post* säger man *en mejl* (Svenska Akademiens ordbok 2017).

Några uttryck som förekom i texterna som kunde ha inflytande från engelska är "en vän för livet" och "söker sitt föralltid hem". En människa skrev också: "Vi kan även skicka mera bilder om så önskas." De flesta använde dock uttrycket "fler bilder". Det finns osäkerhet om när man skulle använda *mer* och *fler*, och det engelska ordet *more* verkar ha påverkan på det svenska ordet.

Å andra sidan har isländska haft ganska lite inflytande från andra språk, särskilt fram till 1700-talet, när man jämför med andra språk. Språket förändrades mest hos folk som bodde i södra Island där utländska makthavare och köpmän bodde (Ottósson 1990:27). Det betyder dock inte att isländska inte har förändrats alls – tvärtom, när den danska lingvisten Rasmus Rask kom till Island året 1813 blev han förskräckt. Han var en grundare av jämförande indoeuropeisk språkforskning och hade lärt sig isländska, men inte ville acceptera förändringar som hade skett i språket. Han var ovillig att erkänna skillnaden mellan fornspråket och det nutida språket, därför att han trodde att om skillnaden mellan dem vore för stor, skulle utländskt intresse för landet försvinna (Ottósson 1990:52-53).

På den tiden använde till exempel köpmän danska och tänkte lite på sitt modersmål. Danska användes också i skolor, och Rask tyckte att det var skadligt för det isländska språket att alla böcker bara var på danska. Han påpekade att det var svårt för elever att hitta ord och begrepp på isländska, även i dagligt tal, när de var vana vid att tänka på danska. Han föreslog att böcker skulle översättas till isländska. Han var bekymrad över att isländskan skulle försvinna efter hundra år i Reykjavik och efter två hundra år skulle det försvinna överallt om utvecklingen skulle fortsätta på samma sätt (Ottósson 1990:57,61).

Rask skrev på 1800-talet att isländska skulle försvinna efter hundra år om det fortsätter att utvecklas på samma sätt. Det har sagts igen nyligen. I en artikel på *Vísir* året 2015 säger språkspecialist och logoped Linda Björk Markúsardóttir att isländska barn inte vet vad alla vanliga saker heter på isländska, men de vet vad de heter på engelska. Enligt henne är det för att barnen för det mesta lever i en värld av elektronisk kommunikation, där man huvudsakligen använder engelska, och där isländska är mycket begränsad. Hon påpekar att även hennes egen son talar engelska med sina kompisar när han t.ex. talar om datorspel. Hon säger att det är dags att börja tänka på isländskans framtid och hur viktigt det är att vara uppdaterad. Om språket inte utvecklas med tiden, är det möjligt att det kommer att försvinna efter cirka hundra år (Sveinsdóttir 2015).

Det är en artikel i ett dagblad, och syftet med den är troligen att få folk att tänka på språkbruket särskilt hos barn och ungdomar. Språkbruk hos ungdomar har alltid oroat människor, men man vill inte att det blir en situation där folk inte kan tala om alla saker på sitt eget modersmål. Det är bra att vara medveten om vad som sker i språkbruket.

Isenmann påpekar att det inte är konstigt att engelska datorrelaterade termer inte anpassas till isländsk stavning, därför att islänningar är vana vid de engelska termerna (Isenmann 2014:81).

Bekymmer över att isländska inte har ett starkt fotfäste i den digitala världen har förekommit i många artiklar. Ólafur Sólimann påpekar dock i en artikel på *Skíma* att de flesta fokuserar på det att t.ex. program och operativsystem inte översätts på isländska. Han säger att det viktigaste är dock innehållet av texter och inte operativsystem. Texterna skrivs ännu mestadels på isländska (Ólafur Sólimann 2012:13-14).

I en annan artikel på *Vísir* nämns det att enligt 200 europeiska experter är isländska det näst mest hotade språk i den digitala världen. Sammanlagt finns det 21 europeiska språk som riskerar att bli hotade i den digitala tidsåldern. I framtiden kommer datorer att bli ännu viktigare och människor kommer att ha ännu mer muntlig interaktion med datorer. Om folk inte kan tala isländska med datorer, kommer de att göra det på engelska. Det sägs också att redan nu talar barn och ungdomar engelska med varandra och en ökande del av deras dagliga liv är på engelska. Det är mycket viktigt att språket används överallt i samhället – annars kommer det att dö ut (Pálsson 2014). Syftet med denna artikel att uppmärksamma allmänheten på språkets utveckling.

I förhållning till detta skulle man tro att det finns många utländska, särskilt engelska ord och uttryck i datormedierad kommunikation. Isenmann påpekar att engelska dominerar utländska inflytanden i isländsk digital diskurs. Några lånord är ortografiskt anpassade, t.ex. *næs* ('nice'), medan i andra fall verkar anpassning vara en fråga om personligt val t.ex. om man skriver *sjitt* eller *shit*. Hon påpekar dock också att engelska används inte bara på nätet och det finns en allmän tendens att låna in engelska ord i informell isländska (Isenmann 2014:81, 87-88).

I texterna som jag analyserade förekom många särskilt engelska ord och uttryck. Det kan vara svårt att säga vilka uttryck som kommer från andra språk t.ex. engelska, men nuförtiden verkar engelska påverka isländska i mycket hög grad. Lånord som förekom i texterna är till exempel: *aktív*, *fíla*, *hífíve*, *tríx*, *elegant*, *karakter*, *aggressívur*, *agressívur*, *snappa* ("eins og það snappi stundum eitthvað í honum"), *töffari* ('tuffing'), *space* ("en þarf þó sitt "space") och *séns/sens* ('chans') ("það þarf bara ehv að gefa henni séns"). Några av dessa ord finns på Snara, som är en webbplats där som finns många ordböcker. Det är orden: *karakter*, *elegant*, *aktífur*, *fíla*, *séns* och *agressífur*. De flesta orden på denna lista erkänns som vardagliga eller slangord (Snara 2017).

Alla dessa ord har fått en isländsk stavning, utom orden "space" och "hífíve" och de fungerar som isländska ord som t.ex. *snappa*: *eins og það snappi*. Alla substantiv måste ha genus i isländska, men när det är fråga om ett främmande ord som lånas direkt kan det variera vilket genus ordet får. Ett exempel är lånordet *jógúrt* ('yoghurt') som finns båda som ett neutralt och ett feminint ord (*Beygingarlýsing íslensks nútímamáls* 2016).

Lånordet *karakter* är ett maskulint ord enligt *Beygingarlýsing íslensks*

nútímamáls och i de flesta texterna användes det också som ett maskulint ord (*Beygingarlýsing íslensks nútímamáls* 2016). Ordet *karakter* förekom fem gånger – fyra gånger användes det som ett maskulint ord men en gång som ett feminint ord.

(20) Hnoss er mjög skemmtileg karakter, hún er góð við alla, hlýðin, forvítin, húshrein og henni vantar heimili þar sem er einhver til staðar mest af deginum.

Subjektet är feminint i den här meningen så det är inte konstigt att skribenten har viljat använda ordet som ett feminint ord. Emellertid förekom ordet *karakter* också som ett maskulint ord när subjektet var feminint, som är rätt.

(21) Hún er mikill karakter[...]

Å andra sidan förekom ett adjektiv som ett feminint ord förefram ett maskulint ord. Lånordet *aktiv* förekom två gånger. Snara känner ordet *aktífur* och enligt *Beygingarlýsing íslensks nútímamáls* böjs ordet som *aktífur* i maskulinum och *aktíf* i femininum (*Beygingarlýsing íslensks nútímamáls* 2016). Stavningen *aktífur* förekom dock inte i de här texterna. En skribent använde formen *aktív* i femininum:

(22) Freyja er mjög aktív[...]

En annan skribent böjde inte ordet, som visas i det följande exemplet:

(23) Hann hefur alltaf verið mjög aktiv en er aðeins farið að hægja á honum núna.

Man lånar inte bara in ord från andra språk, men också uttryck. Jag tycker att de här uttrycken låter som de har lånats från engelska: ”... sníkir nammi eins og enginn sé morgundagurinn...” (”like there is no tomorrow”), ”ekkert á móti því (gefið að börnin kunni[...])”, (”given that”) och ”elskar einn á einn kúr og leiki” (”one on one”).

Den viktigaste delen av purismen i isländska sedan 1800-talet har varit att skapa nya ord eller använda gamla ord på ett nytt sätt i stället för att använda utländska lånord. Samhället förändrades, och det fanns behov för många teknologiska, psykologiska och politiska ord (Ottósson 1990:100-101).

Man kan säga att purism inom isländskan blomstrade på 1800-talet, men det fortsatte också på 1900-talet. Det fanns ett behov för många nya ord, t.ex. teknologiska ord på 1900-talet. Det fanns många lingvister som skapade nya ord t.ex. *tækni* ('teknik'), *samúð* ('sympati'), *sjálf* ('själv'), *dæmigerður* ('typisk'), *útvarp* ('radio'), *einbeiting* ('koncentration') och *tölva* ('dator') är alla ord som skapades på 1900-talet. Alla nya ord har dock inte tagits i bruk, t.ex. ord för frukter, såsom *bjúgaldin* och *glóaldin* där som de äldre orden *banani* och *appelsína* redan hade fått fotfäste i språket (Ottósson 1990:110,117).

Året 1896 gavs det ut en ny ordbok av Jónas Jónasson frá Hrafnagili. Författarna samlade ihop nya ord i boken, gav gamla ord nya betydelser och bildade också nya ord när det behövdes. I denna ordbok förekommer t.ex. ordet *sími* ('telefon') för första gången. Ibland hade ordboken också utländska ord med isländsk stavning, t.ex. *klínik*. Det var ganska modernt, därför att till exempel i en äldre dansk-isländsk ordbok från 1851 ville författaren Konráð Gíslason inte använda utländska ord som existerade i allmänhetens språk och som dessutom användes i skrift. I stället ville han hitta ord från fornspråket även om de inte längre användes därför att han tyckte de vara bättre (Ottósson 1990:101,103).

Lågtyskan hade ett speciellt stort inflytande på svenskan och de andra skandinaviska språken från den senare delen av medeltiden fram till början av 1600-talet. Detsamma gäller dock inte isländska, där lågtyskan hade ett väldigt marginellt inflytande, för det mesta därför att det låg så långt borta (Ottósson 1990:14).

Isländska hade mycket mindre inflytande från andra språk, och en annan förklaring är att Bibeln översattes så tidigt efter reformationen. Den översattes t.ex. inte till norska, som ledde till ökad användning av danska i Norge (Ottósson 1990:15). Det fanns dock en del danska lånord i isländskan (Hauksdóttir 2011:10).

Det språket som lärda män använde påverkades av andra språk precis som i svenska. Man kopierade t.ex. latinska konstruktioner direkt som inte användes i talspråket. Det fanns också tyska och danska lånord som inte fanns i talspråket (Ottósson 1990:18-19). Generellt sett har det varit viktigt att använda isländska ord i stället för att låna in ord från andra språk.

Emellertid, om ett lånord har fått fotfäste i språket kan det vara svårt att få allmänheten att använda nya ersättningsord. Till exempel tog det lång tid att få folk att använda orden *eldhús* och *gangstétt* i stället för *kokkhús* och *fortó*. Det tar ofta några årtionden, eller en generation förrän det nya ordet blir en del av språket. Ett annat

exempel är ordet *tækni* som förekom första gång året 1912, men inte användes allmänt före 1940-1950. Ibland var dock inte ersättningsordet framgångsrikt, och folk fortsätter att använda lånordet, t.ex. för många frukter (Ottósson 1990:118-120).

Naturligtvis uppstår förändringar i språket inte bara på grund av kontakt med andra språk. Det finns språkskillnader t.ex. mellan generationer. Ungdomar talar annorlunda än deras föräldrar. Förändringar kan vara fördelaktiga för språket. Kjartan Ólafsson nämner att kreativ användning av språket är bra. Till exempel slangord kan skapas från inländska språkmaterial och berika språket om allmänheten börjar använda dem som ord för nya saker (Ottósson 1990:10-11).

Stefán Karlsson, en manuskriptexpert, har påpekat att genom att ta ut gamla lånord gör man det svårare att säga samma sak på olika sätt. Det blir svårare att använda olika stilar eller undvika upprepningar om man har färre ord. Det gör det också svårt för man att förstå gamla texter (Ottósson 1990:119).

Island har varit isolerat, men det har varit ganska mycket rörlighet inom landet, som betyder att det inte finns så många dialekter och språket har varit ganska liknande på alla ställen. Det har inte utvecklats mycket snabbt. När någonting är isolerat och förändras långsamt är det i större fara när stora förändringar sker snabbt. Till exempel om en katt släpps på en ö där fåglar inte kan flyga, kommer de snabbt att utrotas. Nuförtiden kan man säga att snabb globalisering och även teknik är ett hot mot isländska. Det tar tid för nya ord att tas i bruk och om det inte görs tillräckligt snabbt kommer folk att använda främmande ord och uttryck. Som det nämns i en artikel på *Vísir* året 2015, är Island inte längre geografiskt och kulturellt isolerat. Ungdomar är obegränsade och mer som medborgare i världen. De kan leva det liv som de väljer och tala de språk de vill (Gíslason 2015). Det har blivit sagt att det enda sättet för ett litet språk att överleva är att dess talare förblir isolerade – som inte är en möjlighet för de flesta språken i dag (Crystal 2000:89). Globaliseringen är katten och frågan är, kommer isländska att lära sig att flyga tillräckligt snabbt?

Isländska ungdomar använder ibland ett helt annat språk (engelska) som sin slang eller för att tala om ämnen som de är intresserade av. Betyder det att det finns gränser för kreativ användning av det isländska språket som folk är rädda för att bryta? Har isländska för strikta och undertryckande gränser?

I en artikel skriven av Íslensk málnefnd året 2016 konstaterades det också att det t.ex. inte finns så många vetenskapliga texter på isländska på nätet. Som ett exempel nämns det att man faktiskt hittar mer information om Island på andra språk än

på isländska. Mycket som finns på nätet på isländska är svårt att hitta eller det kostar pengar (Íslensk málnefnd 2016:1-2).

Många ord som har utländska rötter erkänns inte som isländska ord, även om de används av allmänheten. Men är främmande ord faktiskt ett hot mot isländska eller kan de berika språket? Det verkar vara en tanke att om isländska får för många lånord, blir det ett annat språk och inte längre ”isländska” som vi känner i dag. Med samma logik, kunde man säga att den här meningen inte är svenska, därför att de flesta ord faktiskt är lånord från lågtyska:

Skräddaren menade att jackan passade förträffligt, men kunden klagade över att plagget var kort och tyget simpelt och grovt.

(Torp 2005:67).

Emellertid om man frågar en svensk, kommer han förmodligen att svara att han talar svenska. Det kan vara svårt att sätta gränser för vad ett språk är och vad som är ett annat språk, särskilt när det gäller dialekter och främmande ord. Om man frågar en islänning vad en *banan* är på isländska får man förmodligen svaret *banani*. Det erkänns då som ett isländskt ord och en människa som använder ordet *banani* talar isländska. Å andra sidan om man använder många nya lånord i sitt språk som inte erkänns som isländska ord, talar man inte längre ”isländska”. Då är det kanske fråga om för många nya ord som inte har fått fotfäste i det officiella språket. Som ett exempel kan man nämna en intervju från år 2016 med Magnea Þórey Hjálmarsdóttir som är verkställande direktör hos Icelandair Hotels. Det väckte mycket kritik när hon svarade en fråga med den här meningen:

Já, Canopy by Hilton og við erum fyrsta hótelið **worldwide** og Reykjavík er **up and coming** áfangastaður sem að komandi kynslóðir elska með náttúruna okkar og kúlturnum okkar og þarafleiðandi var þetta bara svona **match made in heaven** að við myndum verða fyrsta **destinationið** til að opna hótelið.

(Vísir 2016)

Ord som är fetstilt används inte ofta i isländska och erkänns inte som lånord. Många som kommenterade frågade varför hon inte talade isländska och att hon skulle ha bytt

till engelska i stället, därför att så många ord var engelska ord. Det är dock inte ovanligt för folk att använda engelska ord på det sättet. Det finns många uttryck som ofta används i isländska, t.ex. ”meikar sens”. Alla vet att uttrycket kommer från engelska, men många vet inte hur man kan översätta det med isländska ord.

Det här exemplet visar inte hur isländska talas i allmänhet; förmodligen använder hon dessa termer i sitt arbete och är van vid att tala om det här ämnet på engelska. Det som det här exemplet visar är i stället hur lätt det är att ta in engelska ord och hur det tas för givet att alla islänningar förstår engelska. Jag tror då att i framtiden måste man igen definiera vad isländska betyder, och hur man talar isländska, om folk inte längre kan säga saker utan att använda klart utländska uttryck.

3.12 Sammanfattning

I det förra kapitlet genomgick jag alla avvikelser som jag kunde hitta i de svenska och isländska texterna. Här vill jag nu komma närmare in på vilken skillnad som finns mellan de två språksamhällena.

Den vanligaste avvikelserna som förekom i de svenska texterna var problem med användningen av punkt i slutet av meningar. Det är inte ett grammatiskt fel, men gäller utvecklingen av skriften. Den vanligaste avvikelserna som förekom i de isländska texterna var fel i stavningar av ord. Det fanns 74 ord som inte stavades rätt.

Många texter i den här undersökningen var också mycket talspråkliga och det fanns liknande drag som man hittar i andra genrer i datormedierad kommunikation. Som ett exempel, förekom det att ibland i sms-meddelande förmedlar punkten information som vanligen kommuniceras genom gester, pauser, ögon och utfyllnadsord. Det var också vanligt inte att använda punkt i texterna som jag analyserade.

Datormedierad kommunikation är vanligtvis snabb och genom att förkorta och stava ord som de låter, kan man ofta spara tid, utrymme och ansträngning. De gamla reglerna bryts och får ny betydelse i vissa sammanhang. Det visar att nyanser ännu är viktiga i texter, men de blir kanske annorlunda i framtiden än vad de är nu.

Det fanns också lånord från engelskan i texterna som inte finns på officiella ordlistor. Lånorden måste anpassa efter språkets grammatiska system och regler för

ljubbildning och ljudkombination och det görs båda i svenska och isländska. Som exempel kan nämnas orden *clownen* och *séns* som fanns i texterna som jag analyserade. Det kommer att finnas lånord också i framtiden, men de kommer kanske från andra språk än tidigare. Det måste vara något slags kulturell kontakt och ett behov för nya ord. Ord lånas in dock inte ord från vilka språket som helst – det måste ha tillräcklig mycket prestige, såsom engelskan i dag.

4. Slutsatser

Den här uppsatsen har handlat om förändringar i svenska och isländska och språkbruk på nätet i dessa språk. Nuförtiden finns det många medier där man skriver på olika sätt med olika syfte. Den här uppsatsen har fokuserat på språkbruket på webbplatser där folk skriver en kort informationstext om sina djur som de behöver hitta ett nytt hem till. Jag valde dessa texter därför att de förmedlar information till andra okända människor, och därför har man kanske förväntningar att de skulle vara skrivna som andra informationstexter som följer fasta skrivregler. Texterna är dock skrivna av personer som inte är professionella skribenter och de är inte redigerat av en redaktör.

Ett levande språk utvecklas ständigt - ett språk som inte förändras blir ett dött språk. Det sker hela tiden något nytt i språket och språkbruket. Det är mycket viktigt att språket används överallt i samhället och i alla sammanhang, annars kommer det att dö ut.

Tidigare forskning i datormedierad kommunikation har begränsats till t.ex. sms-språk, chattspråk eller e-post som alla har sitt särpräglade språk. Man har utvecklat innovativa sätt att använda språket i de nya medierna. Det finns drag (t.ex. ovanliga förkortningar eller uttryckssymboler) som är avvikelser från standardspråksnormerna men uppfattas som vanligt språkbruk som alla förstår i den situationen som de används i. Texter i min uppsats inte tillhör någon av dessa genrer och det finns färre undersökningar om språkbruket på World Wide Web, antagligen därför att man inte kan begränsa materialet med lätthet.

Min hypotes var att det inte finns några drag eller sociala språkbruksnormer som skulle var specifika för webbplatser där man skriver informationstexter. David Crystal nämnde att det finns så många olika typer av texter och genrer på nätet som har många olika syften att man inte kan säga att det finns samstämmighet och man kan inte göra giltiga generaliseringar om språkbruket som finns där (Crystal 2001:10-14).

Jag har den hypotes att på nätet skriver man oftast informationstexter som följer de officiella standardskriftspråksnormerna, men att ibland hittar man texter med stavfel och skrivfel eller talspråkliga och dialektala uttryck, som är avvikelser från standardskriftspråket. Problemformuleringen var: Hur används språk på nätet och vilka skillnader finns det i språkbruket i relation till språkets standardnormer som finns i officiella och redigerade texter?

I min analys visade det sig att det fanns avvikelser från standardskriftspråket. Det fanns t.ex. talspråkliga och dialektala uttryck, såsom t.ex. stavningen *mej* för ”mig”, *ég vill* i stället för ”ég vil” och uttryck såsom ”så ja”. Jag frågade också vilka skillnader finns det i språkbruk på nätet på isländska och på svenska. Det fanns många förkortningar som inte används i standardskriftspråket som t.ex. *lr* för *eller* i de svenska texterna och *ehv* för *eitthvað* i de isländska texterna. De isländska förkortningarna var dock huvudsakligen erkända och vanliga. Det fanns också meningar som inte slutade med punkt och uttryckssymboler i båda de svenska och isländska texterna. De svenska texterna var kortare än de isländska, och de hade också fler förkortningar och kortare satser. De isländska texterna hade fler uttryckssymboler, flera meningar slutade inte med punkt och det fanns flera fel med användning av stora och små bokstäver. De är alla metoder för att göra texter att låta mer informella. Man kan spara tid, utrymme och ansträngning när man använder förkortningar och skriver med små bokstäver och inte använder punkt, eftersom det är lättare och snabbare. De isländska texterna hade också mycket flera stav-, och skrivfel än de svenska texterna.

Det fanns också uttryck som har börjat som talspråkliga uttryck, t.ex. stavningen *dom* eller formen *mér langar* som har fått fotfäste i språket så att de har blivit en del av standardskriftspråksnormer.

I analysen förekom det att det fanns både stavfel och skrivfel i båda de svenska och de isländska texterna. Det har dock också visat sig i denna uppsats att folk generellt vill skriva rätt också på nätet och också i inofficiella texter. De svenska texterna hade mycket färre skrivfel och stavfel än de isländska, som delvis också också förklaras av automatisk korrigerings, men hur stor roll den faktiskt spelar kan vi inte veta.

Purism och språkvård och hur de har påverkat språkets uveckling har också varit viktiga ämnen i min uppsats. Båda svenska och isländska har påverkats av purism och språkvård som ofta sätter ganska strikta gränser för vad som är rätt språkbruk och vad som inte är önskvärt. Tidigare beslut i språkvård påverkar hur språket ser ut i dag och vilka aspekter som anses vara viktigast. När det finns två språkliga varianter tycker man ofta att den andra måste vara fel och ofta anses förändringar vara något negativt. Man kan dock säga att det har skett en demokratisering av makten över språket. Fler grupper och källor verkar vara normgivare för språk i dag.

Språkvård och purism i Sverige har varit knuten till maktutövning medan purism på isländska gäller lånord från andra språk, och också spontana förändringar i

isländskan. Det har varit en längtan efter att gå tillbaka till språkets ”guldålder” och återuppliva språkdrag som inte längre finns i språket.

Genom purism har de som har makt valt vilka aspekter som skulle tillhöra svenskan och ha den högsta prestige, och vilka som skulle hållas utanför. Purism har också haft en stor inverkan på isländska på en ganska kort tid. Det är ett exempel på ett språk där det är viktigt att undvika påverkan och lånord från andra språk, och skapa nya isländska ord i stället. Island är dock inte längre geografiskt och kulturellt isolerat och det är inte längre möjligt att styra språkets utveckling på samma sätt som tidigare. Många använder engelska ord och uttryck och det blir svårare att skapa nya isländska ord som blir använt i stället för dem. Det är emellertid möjligt att i framtiden blir språket ”rensat” igen som på 1800-talet om det finns en vilja till det hos allmänheten. Annars måste man ompröva vad det betyder att tala isländska.

Många ord som har utländska rötter erkänns inte som isländska eller svenska ord, även om de används av allmänheten. Främmande ord anses ofta som ett hot men de kan också berika språket. Andra språk kommer att påverka båda svenska och isländska i framtiden, men lånorden kommer att anpassas efter svenskans och isländskans grammatiska system och regler för ljudbildning och ljudkombination. Förändringar i språket hör ihop med hur samhället ser ut och hur vi lever. Språket förändras när livet förändras.

Det nämndes också att geografiska avstånd, som t.ex. höga fjäll eller ogenomträngliga skogar inte längre skapar skillnader mellan språk och dialekter. Man kan kommunicera med vem som helst utan hänsyn till fysiska hinder eller avstånd. Dialekter har blivit mer lika varandra och mindre särpräglade.

Förr i tiden fanns det bara handskrivna texter och några skribenter, men nuförtiden är det lätt för alla att skriva i många sammanhang. Det finns många medier där man skriver på olika sätt med olika syfte. Skriftspråket förändras då på olika nivåer, men grammatiken kommer att vara mycket liknande och förändras sig mer långsamt. Å andra sidan tyder på det att talspråk och skriftspråk har närmat sig varandra och ibland finns det ett smalt utrymme mellan låg och hög stil.

Folk skriver ofta så som man talar. Det har kanske blivit svårare för folk att göra skillnad mellan den akademiska stilen och den informella stilen, men på andra sidan går det bra att anpassa språket beroende på situation och kontext. Det visades också i en dansk undersökning att ungdomar tycker att det är viktigt att stava rätt särskilt när man skriver till obekanta människor.

Konventionella skrivregler bryts i vissa sammanhang och den ökade skriftanvändningen i olika medier kan eventuellt också sätta spår i texter som skrivs i andra sammanhang och för andra syften. Internet ger möjligheter till personlig kreativitet och ökning av olika språkbruk, men människor som dagligen använder nätet är ofta ganska medvetna om stilistiska skillnader i språkbruk. Det finns kanske mer kreativitet i språkbruket, men skriftspråksregler kommer inte att förändras märkbart i några generationer, som vi har sett t.ex. kring diskussionen om stavningen *dom*. Förkortningar är också redan vanliga i många texter. Datormedierad kommunikation är vanligtvis snabb och som det har nämnts, genom att förkorta och stava ord som de låter, kan man ofta spara tid, utrymme och ansträngning. På samma gång ger man sin text en spontan och informell ton. Att förkorta ord underlättar dock inte alltid läsningen, men många texter skrivs faktiskt från författarens perspektiv.

Det fanns lika många olika texter i min undersökning som det fanns skribenter. Skribenterna kommer från olika ställen, de bor i städer och på landet och det finns också beskrivelser av olika livssituationer i många texter. Det fanns långa och korta texter, texter som inte hade några avvikelser och texter som t.ex. hade många stavfel eller talspråkliga uttryck. Texterna var informella och formella, några var även som små berättelser i första person. Det var lite överraskande att så många texter också hade kännetecken från andra genrer, så som t.ex. sms-språk. De hade till exempel ovanliga förkortningar, uttryckssymbol och brist på punkt, som inte förekommer i formella informationstexter. Olika skribenter förhåller sig olika till normen och man kan säga att hos några har normen ändrat sig.

Det är viktigt att skolan fortsätter att undervisa språkanvändning i olika situationer – det som är korrekt i en situation är det kanske inte i en annan. Det är också viktigt att vara medveten om att normer för språkbruket förändras genom tiderna och dagens normer kommer eventuellt att bli föråldrade. Båda svenska och isländska är dock stabila i sin struktur och det är inte troligt att nyhetstexter i framtiden kommer att skrivas som sms-texter eller e-brev.

Det nämndes också i den här uppsatsen att människor har en unik förmåga att anpassa språket beroende på situation och kontext. Man måste veta vilket språkbruk som passar till en viss situation och till en viss teknik. Förmågan att anpassa sig efter språksituationen utvecklas ständigt när man får nya kommunikationsmetoder. Man måste dock ta hänsyn till det att alla skribenter i min analys förmodligen inte tänker

om den här språksituationen och språkreglerna som gäller där på samma sätt. Folk har kanske olika åsikter om hur man ska skriva informella informationstexter på nätet.

Fastän den här analysen var liten, kan man anta att det är svårt att undersöka texter på World Wide Web. Människors egna skrivvanor påverkar stilen på texterna. Man kan inte heller anta att läsarna skulle tolka texterna på samma sätt. Kanske förhåller några läsare sig negativt till punkten när andra inte ser sådana nyanser och tycker att de som inte använder punkt är mindre utbildade, eller liknande. Den här uppsatsen har dock inte fokuserat på attityder på olika språkbruk, som också kunde vara intressant att undersöka. Vi vet inte hur människor med olika bakgrund, ålder eller utbildning talar eller värderar andras språk. Vi vet inte heller hur dessa saker kanske påverkar texternas syfte: hur snabbt djuren fick ett nytt hem. Blir en människa som själv skriver texter enligt de officiella standardskriftspråksreglerna intresserad av texter som skrivs på ett mycket informellt sätt och tvärtom? Emellertid på det hela taget när det gäller djur säger en bild kanske mer en tusen ord.

5. Litteratur

Abrahamsson, Carin. 2007. De, dem och dom. Högskolan för lärande och kommunikation, Jönköping. Sökt 21. november 2016 <http://www.diva-portal.se/smash/get/diva2:216332/FULLTEXT01.pdf>

Andersson, Lars-Gunnar. 1985. *Fult språk - Svordomar, dialekter och annat ont*. Carlsson Bokförlag AB, Stockholm.

Androutsopoulos, Jannis. 2011. *Language change and digital media: a review of conceptions and evidence*. University of Hamburg. Sökt 13. augusti 2017 <https://jannisandroutsopoulos.files.wordpress.com/2011/11/language-change-and-digital-media-preprint.pdf>

Bernharðsson, Haraldur. 2005. *Ég er, ég vill og ég fær* - þáttur úr beygingarsögu eintölu framsöguháttar nútíðar. *Íslenskt mál og almenn málfræði* 27:63-96. Sökt 26. mars 2017 http://timarit.is/view_page_init.jsp?pageId=5414781

Bergman, Gösta. 1962. *Rätt och fel i språket*. Svenska Bokförlaget, Stockholm.

Beygingarlýsing íslensks nútímamáls. 2016. Annar. Sökt 30. december 2016 <http://bin.arnastofnun.is/leit/?id=403833>

Beygingarlýsing íslensks nútímamáls. 2016. Hinn. Sökt 30. december 2016 <http://bin.arnastofnun.is/leit/?id=478791>

Beygingarlýsing íslensks nútímamáls. 2016. Jógúrt. Sökt 30. december 2016 <http://bin.arnastofnun.is/leit/?q=j%C3%B3g%C3%B4rt>

Beygingarlýsing íslensks nútímamáls. 2016. Vilja. Sökt 30. december 2016 <http://bin.arnastofnun.is/leit/?q=vilja>

Borin, Lars, Markus Forsberg och Johan Roxendal. 2012. Korp – the corpus infrastructure of Språkbanken. Sökt 12. juni 2017 https://spraakbanken.gu.se/korp/#?stats_reduce=word&cqp=%5B%5D

Brunstad, Endre. 2001. *Det reine språket - Om purisme i dansk, svensk, faeroysk og norsk. Avhandling til doctor artium-graden*. Nordisk institutt, Bergen.

Crair, Ben. 2013. The Period is Pissed. *New Republic*. 25. november. Sökt 17. januari 2017 <https://newrepublic.com/article/115726/period-our-simplest-punctuation-mark-has-become-sign-anger>

Crystal, David. 2000. *Language death*. Cambridge University Press, Cambridge.

Crystal, David. 2001. *Language and the Internet*. Cambridge University Press, Cambridge.

Erlendsson, Sverrir Páll. 2001. Vilja. *Vandi að beygja rétt. Gott mál og vandað - nokkur vandmeðfarin atriði í daglegu máli*. Sökt 18. janúari 2017 <http://gogn.ma.is/kenn/svp/kennsluefni/malfar/vandbeygt.htm>

Gíslason, Tryggvi. 2015. Framtíð íslenskrar tungu - tungan í útrýmingarhættu á stafrænni öld. *Vísir*, 19. desember. Sökt 21. febrúari 2017 <http://www.visir.is/framtid-islenskrar-tungu---tungan-i-utrymingarhaettu-a-stafranni-old/article/2015151218600>

Google. 2016. "Van með". Sökt 29. nóvember 2016 www.google.com

Google. 2016. "Van við". Sökt 29. nóvember 2016 www.google.com

Gunraj, Danielle N. April M. Drumm-Hewitt, Erica M. Dashow, Sri Siddhi N. Upadhyay och Celia M. Klin. 2015. *Texting insincerely: The role of the period in text messaging*. Department of Psychology, Binghamton University, New York. Sökt 19. nóvember 2016 av <http://dx.doi.org/10.1016/j.chb.2015.11.003>

Hauksdóttir, Auður. 2011. Danske minder i Island. Om mødet mellem dansk og islandsk kultur. *Danske studier*, s. 5-49. Utgivet av Merete K. Jørgensen och Henrik Blicher. Syddansk Universitetsforlag, Danmark. Sökt 20. augusti 2017 http://danskestudier.dk/materiale/2011/Danske_Studier_2011.pdf

Hård af Segerstad, Ylva. 2002. *Use and Adaptation of Written Language to the Conditions of Computer-Mediated Communication*. Department of Linguistics University of Gothenburg, Göteborg. Sökt 1. mars 2017 <http://nl.ijs.si/janes/wp-content/uploads/2014/09/segerstad02.pdf>

Hård af Segerstad, Ylva. 2005. Kreativt och välanpassat språkbruk i nya medier. *Språkbruk 4*. Sökt 21. nóvember 2016 <http://www.sprakbruk.fi/index.php?mid=2&pid=13&aid=2900>

Institutet för språk och folkminnen. 2014. Hur har dialekterna förändrats under det senaste århundradet? Sökt 10. desember 2016 <http://www.sprakochfolkminnen.se/sprak/dialekter/fragor-och-svar-om-dialekter/faq/2013-11-06-hur-har-dialekterna-forandrats-under-det-senaste-arhundradet.html>

Isenmann, Vanessa. 2014. Insight into computer-mediated communication : as a new variety of written Icelandic. *Orð og tunga* 16: 69-91 Sökt 28. júlí 2017 http://timarit.is/view_page_init.jsp?gegnirId=001352249

Íslensk málnefnd. 2016. Ályktun um stöðu íslenskrar tungu 2016. Sökt 14. nóvember 2016 <http://islenskan.is/images/Alyktanir-pdf/alyktun-IM-2016.pdf>

Islex. 2016. Sökt 21. nóvember 2016 <http://islex.is/>

Johannisson, Ture. 1977. Svenska akademiens ordlista. *Vad händer med svenska språket?* s. 174-182. Sammanställd av Inge Jonsson. Svenska akademien, Stockholm.

Kapla, Maria och Johannes Ståhlberg. 2011. När folket tog makten över svenskan.

- Svenska institutet*. 24. oktober. Sökt 16. november 2016.
<https://svenskaspraket.si.se/for-studerande/artiklar-om-sverige/artiklar-om-sprak/nar-folket-tog-makten-over-svenskan/>
- Kristiansen, Anna och Marianne Rathje. 2014. ”Det kommer an på hvilken stavfejl det er”. Unges holdninger til stavfejl i nye medier. *NyS – Nydanske Sprogstudier* 46, s. 103-131. NyS i samarbejde med Dansk Sprognævn. Sökt 5. februari 2017
<http://www.nys.dk/article/view/17526/15255>
- Kvaran, Guðrún. 2004. Hver er munurinn á að hafa í eða y í orði þar sem það heyrir ekkert öðruvísi? *Vísindavefurinn*. Sökt 10. december 2016
<http://www.visindavefur.is/svar.php?id=4556>
- Lyddy, Fiona, Francesca Farina, James Hanney, Lynn Farrell och Niamh Kelly O’Neill. 2013. An Analysis of Language in University Students’ Text Messages. *Journal of Computer-Mediated Communication*. Department of Psychology, National University of Ireland Maynooth, Irland. Sökt 19. november 2016
<http://onlinelibrary.wiley.com/store/10.1111/jcc4.12045/asset/jcc412045.pdf;jsessionid=C0CBE4B38F2ED289472ED4AA58E10075.f02t01?v=1&t=ivphpogw&s=eb09d3b69c43bc7eb61dfb0aa4f2fe6ae5fa3673>
- Malmberg, Bertil. 1964. *Språket och människan - tankar om språk och språkforskning*. Bokförlaget Aldus/Bonniers, Stockholm.
- Mannheimer, Lasse. 2011. Så ser framtidens språk ut. *DN-kultur*. 17. november. Sökt 10. december 2016 <http://www.dn.se/kultur-noje/sa-ser-framtidens-sprak-ut/>
- Molde, Bertil. 1977. Mitt språk och vårt språk. *Vad händer med svenska språket?* s. 183-199. Sammanställd av Inge Jonsson. Svenska akademien, Stockholm.
- Molde, Bertil. 1992. *Svenska i dag - svar på språkfrågor*. Prisma, Finland.
- Morgunblaðið*. 1996. Ég vil, ég vil, ég vil. *Barnblað*, 21. februari. Sökt 21. november 2016 <http://www.mbl.is/greinasafn/grein/250802/>
- Ólafur Sólímánn . 2012. Snjallmál - staða íslenskunnar í snjalltækjum og öppum. *Skíma*:13-14. Sökt 21. februari <http://modurmal.is/pdf/skima2012-2.pdf>
- Ottósson, Kjartan. 1990. *Íslensk málhreinsum - sögulegt yfirlit*. Íslensk málnefnd, Reykjavík.
- Paillard, Jean. 1977. Utlänningen och svenskan. *Vad händer med svenska språket?* s. 94-106. Sammanställd av Inge Jonsson. Svenska akademien, Stockholm.
- Pálsson, Stefán Árni. 2014. Deyr íslenskan stafrænum dauða? *Vísir*, 18. november. Sökt 21. februari 2017 <http://www.visir.is/deyr-islenskan-stafrænum-dauða-/article/2014141118858>
- Pettersson, Gertrud. 1996. *Svenska språket under sjuhundra år - En historia om svenskan och dess utforskande*. Studentlitteratur, Lund.

Pjetursson, Helgi. 1929. Málsýking. *Vísir*. 6. mars. Sökt 30. december 2016
http://timarit.is/view_page_init.jsp?pageId=1133235

Rathje, Marianne. 2013. ”sku allgevel ha köbt penis forlænger creme :-))”. Afvigelser fra retskrivningsnormen i kommentarfeltet på ekstrabladet.dk. *Møde om Udforskningen af Dansk Sprog*. s. 333-354. Redigeret af Inger Schoonderbeek Hansen, Tina Thode Hougaard och Peter Widell. Dansk sprognævn, Århus.

Rosenkvist, Henrik. 2016. *Språket*. Rita, ret, ritit - varför finns oregelbundna verb? Programledare Emmy Rasper. Sveriges radio, P1, 6. september. Sökt 18. november 2016 <https://sverigesradio.se/sida/avsnitt/774690?programid=411>

Snara. 2017. Agressífur. Sökt 10. januari 2017 www.snara.is

Snara. 2017. Aktífur. Sökt 10. januari 2017 www.snara.is

Snara. 2017. Elegant. Sökt 10. januari 2017 www.snara.is

Snara. 2017. Fila. Sökt 10. januari 2017 www.snara.is

Snara. 2017. Karakter. Sökt 10. januari 2017 www.snara.is

Snara. 2017. Séns. Sökt 10. januari 2017 www.snara.is

Språkrådet. 2003. Kan man skriva mej, dom och våran? Sökt 16. november 2016
http://www.spraknamnden.se/fragor/arkiv_sprakrad_03.htm#talsprak

Språkrådet för Svenska institutet. 2013. Förändringar i svenska språket. *Svenska institutet*. Sökt 16. november 2016 <https://svenskaspraket.si.se/for-studerande/artiklar-om-sverige/artiklar-om-sprak/forandringar-i-svenska-spraket/>

Stähle, Carl Ivar. 1977. Om nyttan av ett skriftspråk. *Vad händer med svenska språket?* s. 200-210. Sammanställd av Inge Jonsson. Svenska akademien, Stockholm.

Svavarsdóttir, Ásta. 1982. „Þágufallssýki“. Breytingar á fallnotkun í frumlagssæti ópersónulegra sagna. *Íslenskt mál* 4:19-62. Sökt 17. januari 2017
http://timarit.is/view_page_init.jsp?gegnirId=000505459

Sveinsdóttir, Ingibjörg Bára. 2015. Íslensk börn kunna heiti hluta á ensku en ekki íslensku. *Vísir*, 16. april. Sökt 21. februari 2017 <http://www.visir.is/islensk-born-kunna-heiti-hluta-a-ensku-en-ekki-islensku/article/2015704169915>

Svenska Akademien. 2009. *Svensk ordbok A-L*. Svenska Akademien, Stockholm.

Svenska Akademien. 2009. *Svensk ordbok M-Ö*. Svenska Akademien, Stockholm.

Svenska Akademiens ordbok. 2017. Mejl. Sökt 14. augusti 2017 <http://www.saob.se/>

Torp, Arne. 2005. Nordens språk - med rötter och fötter. *Nordiska språk i forntid och*

nutid. Språklikhet och språkskillnad, språkfamiljer och språksläktskap, s. 19-74. Nordisk ministerråd, København. Sökt 16. november 2016 <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:700937/FULLTEXT01.pdf>

Vísir. 2016. Framkvæmdir á loka stigi á Hverfisgötu. *Vísir*, 18. november. Sökt 21. februari 2017 <http://www.visir.is/section/MEDIA99&fileid=VTVF6A9A25E-3C79-4508-8812-604BFD7F2BA7>

Åhman, Sven. 1977. Återseende med svenska språket. *Vad händer med svenska språket?* s. 60-85. Sammanställd av Inge Jonsson. Svenska akademien, Stockholm.